

„Финалната битка“ на Заев
Губитниците сонуваат
победа?

Неуспешни манипулации
Шлаканица од „Гардијан“
за Соросовите медиуми

Анкетите со јасна порака
Македонците се за подобрата
политичка програма

Република

бр. 172, година IV ■ петок, 18 декември 2015 година ■ цена: 50 денари

„СПЕЦИЈАЛНАТА НАДЕЖ“ ПОСЛЕДНА УМИРА

ЗА ЧИИ ИНТЕРЕСИ РАБОТИ КАТИЦА ЈАНЕВА?

Историски пад на невработеноста
Нови работни места
во сите региони

Не лекува, но спречува ширење
Кубанската вакцина - нова
надеж за болните од рак

republika.mk

Не чекај весџи
за да видиш шџо се случува
ИНТЕРНЕТ ТВ

Република
www.republika.mk

ВОВЕД

„Финалната битка“ на Заев –
губитниците сонуваат победа?

6

ЕКОНОМИЈА

Нови работни места во сите региони

18

ТЕМА НА НЕДЕЛАТА

Кубанската вакцина - нова надеж за
болните од рак

22

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

Андреј Жерновски

24

СВЕТ

Дејтонски договор, 20 години потоа

26

ЗДРАВЈЕ

Владимир Чадиковски,
специјалист по детска хирургија

32

КУЛТУРА | ИНТЕРВЈУ

Весела Богдановиќ

38

СЦЕНА | ИНТЕРВЈУ

Сузана Манчиќ

42

РАКОМЕТ | ИНТЕРВЈУ

Сара Ристовска, ЖРК Вардар

54

Колумна

8

Неуспешни манипулации со
националниот интерес

11

Анализа

За чии интереси работи
Катица Јанева?

Актуелно

14

Анализите со јасни пораки

29

Репортажа

Црквата „Св. Никола“
во Крушево

**ДНИД Прва Република
ДООЕЛ Скопје**

бул. Илинден бр. 9
1000 Скопје
republika@republika.mk
contact@republika.mk
sport@republika.mk

Директор: **Доне Доновски**

Маркетинг:
**Стојан Георгиевски,
Габриела Мирчески**
тел. 02 / 32 99 999
факс. 02 / 32 99 998

Издавач / редакција: **ДНИД Прва Република ДООЕЛ Скопје**
бул. Илинден бр. 9, 1000 Скопје

ж-ска: 500-0000007811-68
депонент банка: Стопанска Банка АД Битола

Претплата: тел. 02/3089-306

www.republika.mk ■ facebook.com/nedelnikrepublika

Главен и одговорен уредник: **Ненад Мирчевски**

Заменик главен и одговорен уредник: **Билјана Зафорова**

Редакција и соработници:

**Александра Мазнева - Бундалевска, Невена Поповска,
Марина Костовска, Наум Стоилковски, Александрија Стевковска,
Јана Јосифовска, Бојан Моировски**

Колумнист: **Горан Моировски**

Лектори: **Анета Љубеџиќ, Тања Стевановска**

Фотографија: **Ѓорѓи Личовски, Александар Ивановски**

Графички дизајн: **Никса Георгиевски, Билјана Неделковска**

Печати: **Графички Центар Скопје, ул. Скупи 6.б.**

Испечатени примероци: **4.000**

Датум на печатење: **17 декември 2015**

STAR WARS
ТРЕСКА ШИРУМ СВЕТОТ

Фото: ЕПА

Губитниците сонуваат победа?

Ненаг Мирчевски | главен и одговорен уредник

Лидерот на опозицијата на програмскиот конгрес на СДСМ побара од сопартијците да го следат во „финална битка“ за враќање на слободата и на демократијата во Македонија. Додека во говорот објаснуваше дека битката ќе била „за победа на Македонија“, изгледаше како целосно да заборавил дека само неколку часа претходно на јавноста ѝ испрати една сосема поинаква порака во која нагласуваше дека „од второстепено значење е кој ќе биде победник на изборите“. Во таа пригода, исто така, нагласи дека „важно е победникот на изборите да има целосна легитимност“.

Заев во досегашното раководење на партијата не успеа да направи ништо посебно, освен да создаде имиџ на нестабилен човек, кој има голема комодија да дава нелогични изјави, а потоа без никаков срам самиот да ги побива за само неколку часа. Како што минува времето, сè појасно е дека кај Заев стравот од надредените е многу поголем од срамот пред граѓаните, па затоа за него нема граница што не би ја поминал во битката за сопствената кожа.

Но, овој пат, нелогичностите на Заев имаат многу допирни точки, колку и да изгледа идиотски да повикува во финална битка во која не е важно дали ќе победи на изборите(!?)

Опозицијата и тоа како е свесна дека не само што има многу слаба поддршка кај граѓаните, туку и драстично ја губи довербата кај тие што на почетокот ѝ веруваа во лагите дека се бори за слобода и за демократија. Ако не им верува на бројките на реномираните агенции за мерење на јавното мислење, тогаш сигурно

верува на видеоанкетите на нејзините медиуми. Но, колку и да не сака да го признае тоа јавно, многу добро знае каква е состојбата на терен, па токму поради тоа уште сега се бара решение за излез, во кое овој пат ќе му биде одземена главната улога на Заев поради недостиг на капацитет, и ќе биде предадена на некој друг.

Првичниот план беше да се оди на одложување на изборите, за што силен придонес даваа и пријателите-амбасадори. Максималистичкиот пристап на опозицијата во спроведувањето на договорот од Пржино, очигледно, не се покажа како доволен за реализација на целта, па затоа е сè поверојатно дека овој план ќе пропадне. Во секој случај, до 24 април не смеат да се исклучат нови безбедносни предизвици слични на тие во Куманово, кои би можеле сериозно да ја променат ситуацијата. Сепак, ова е најнепосакувано сценарио дури и за „надворешните пријатели“ на Заев поради тоа што, како што видовме во Диво Насеље, тешко може да се контролира и лесно може да го запали целиот регион.

Во второто, многу поочекувано сценарио, кое го најавуваат и опозициските медиуми, главната улога во битката со ВМРО ДПМНЕ треба да ја преземе специјалната обвинителка. Дали Катица Јанева ќе се дрзне отворено да се промовира во продолжена рака на СДСМ, место да дејствува како институција (иако противуставна) што работи во интерес на граѓаните, останува да видиме. Но, како што се чини, Заев и СДСМ не веруваат целосно ниту во нејзината моќ да помогне во подобрување на резултатите од изборите, поради што лидерот на опозицијата веќе си дозволува отворено да зборува за „неважност на

изборната победа“. Со други зборови, дури и во случај ВМРО-ДПМНЕ да победи на изборите, ќе се најде начин како повторно да се оспори легитимноста на победникот и уште еднаш да се изигра волјата на граѓаните за СДСМ да дојде на власт. Било преку некаква губитничка коалиција на СДСМ со ДУИ, или преку непризнавање на изборните резултати.

Во секој случај, на Павел Шатев сигурно се свесни дека секое од овие три сценарија води кон сериозна дестабилизација на Македонија од која повторно најголема штета ќе имаат државата и граѓаните, а тоа во никој случај нема да им помогне во поправањето на имиџот. Токму затоа, пред да биде доцна, ќе им дадам еден бесплатен совет на Заев и на раководството на СДСМ: Отстапете го местото на квалитетниот кадар во партијата, кој со години го прогонуваат плашејќи се дека ќе ви ги загрози позициите. Обидете се барем еднаш, место да шурувате со странски служби и надворешни центри на моќ, да бидете партнери со граѓаните и да одработите во нивни интерес. Покажете дека искрено стоите зад националните интереси и зад интересите на обичниот човек и јавно осудете ги сите што работат на уништување на македонското национално ткиво. Само така ќе може да се надевате на позитивни резултати на некоја следна анкета.

СО СДСМ ВО СОБРАНИЕТО СЕ ВРАТИЈА И БЕЗОБРАЗИЈАТА

■ **Госпоѓо Владанка, зошто сте имале толку несреќно детство? Што ви правеле кога сте биле мала? Нели ве научиле? Навистина не знам какво детство имала.** Ова е цитат од претседателот на Анкетната комисија Петре Шилегов, кој веднаш потоа оцени и дека тоа воопшто не е навреда, а и дека, во најмала рака, пратеничката Владанка Авировиќ, една од пратеничките со подолг стаж во парламентот, била „безобразна кон претседателот на комисијата“.

■ **Да се упатуваат вакви квалификации од типот какво детство имал некој е далеку од пристойно однесување.** Ова денес беше кулминација. Оставаме на Шилегов да процени дали ќе се извини. Ние сме згрозени од однесувањето на претседателот на Комисијата – изјави Антонио Милошоски. Пратеничката група бара извинување и од колегите од СДСМ, но и итно свикување на Клубот на пратенички, односно негово изјаснување со заклучок за инцидентот.

Дебатата во парламентот подразбира секаков вид комуникација, па и размена на жестоки аргументи, но тоа до што треба да се држат пратениците е да се зачува достоинството на законодавниот дом. Партискиот портпарол на СДСМ, пратеник во Собранието, одбива да се извини за однесувањето.

Но, тоа е стилот што партијата го наметнува и во парламентот и надвор од него, но и стилот што наскоро ќе ја однесе опозицијата во нов мандат во опозиција. ■

И ДИК Е ЗАТВОРЕНО ПРАШАЊЕ

Собранието на Република Македонија без „воздржани“ и „против“ ги изгласа членовите на Државната изборна комисија.

За претседател на Комисијата е избран Александар Чичаковски, за потпретседател Реџеп Прекопуца, двајцата од редовите на стручњациите. Членови на Комисијата се Атанас Урумов, исто така од редот на стручњациите, Силвана Бонева и Сашо Срцев на предлог на ВМРО-ДПМНЕ, Виолета Дума и Игор Милев на предлог на СДСМ, Субхи Јакупи

од ДУИ и Бедердин Ибраими на предлог на ДПА.

Со гласањето за ДИК се отстрануваат сите пречки за спроведување на изборите во април, како решение на политичката криза, а народот тогаш ќе го каже последниот збор.

ДИК, според новите правила, ќе има поинаков состав и проширени ингеренции, како во делот на прочистување на избирачкиот список така и во одлуките за вето од дополнителните заменици-министри. ■

ПРОВЕРЕНО. ДОКАЖАНО НАЈДОБАР!

Авторот на текстот, Патрик Кингсли, во својата реакција не само што ги демантираше извртените тези на овие медиуми околу изјавата на премиерот Груевски, туку и изрази голема изненаденост од нивната постапка. За него е чудно, но за македонската јавност е секојдневие ваквиот непрофесионален однос на медиуми што се претставуваат како сериозни, особено кога станува збор за чувствителна тема, која опфаќа сериозно прашање од највисок национален интерес

Пишува | Горан Момирски

Новиот импулс во преговорите за името беше забележан дури до Британија, поради што британски „Гардијан“ објави текст на оваа тема во кој премиерот Груевски уште еднаш ги повтори стандардните македонски позиции. Но, како и многу пати досега, Соросовите медиуми не издржаа да избројат ниту до пет, пред да се покажат во вистинско светло како големи медиумски манипулатори. Со извртувањето на изјавата на премиерот дека, наводно, бил подготвен да го смени името, не само што дрско ја измамија македонската јавност, туку и директно им наштетија на позициите на македонската страна од преговорите, без разлика дали станува збор за оваа влада или за таа што ќе се формира по изборите на 24 април. Несекојдневното во овој обид за манипулација е „шлаканицата“, која експресно ја добија „независните“ и „професионалните“ Соросови платеници директно од „Гардијан“. Авторот на текстот, Патрик Кингсли, во својата реакција не само што ги демантираше извртените тези на овие медиуми, туку и изрази голема изненаденост од нивната постапка. За него е чудно, но за македонската јавност е секојдневие, ваквиот непрофесионален однос на медиуми што се претставуваат

МАНИПУЛАЦИИ СО НАЦИОНАЛНИОТ ИНТЕРЕС

ШЛАКАНИЦА ОД „ГАРДИЈАН“ ЗА СОРОСОВИТЕ ПЛАТЕНИЦИ

како сериозни, особено кога станува збор за чувствителна тема, која опфаќа сериозно прашање од највисок национален интерес.

Во разговор за МИА, Кингсли мораше да се дообјаснува дека од разговорот со премиерот Груевски произлегла стандардната македонска позиција за спорот за името, дека Македонија е подготвена за разговори, но дека на крајот конечниот збор во спорот ќе го имаат македонските граѓани, преку референдум.

▪ Разбрав дека во медиумските реакции во Македонија делумно се извртува тоа што го кажа премиерот во разговорот со „Гардијан“. Премиерот кажа дека Ма-

кедонија мора да преговара со цел да се постигне компромис. Но, притоа повеќе пати повтори, и тоа е јасно наведено во текстот во „Гардијан“, дека конечниот збор ќе го имаат граѓаните, на референдум. Рече дека, на крајот, граѓаните ќе одлучат. Тоа е јасно нагласено во текстот и затоа сум по малку изненаден од реакциите на текстот бидејќи беше апсолутно јасно дека премиерот не зборуваше за преземање чекор само на негова иницијатива. Нагласи дека сè што ќе заклучат преговарачите ќе мора да биде потврдено на референдум. Изненаден сум што македонските медиуми го прескокнаа овој момент во неговите ставови - изјави Кингсли.

Опозициските медиуми, пак, текстот го пренесоа како, наводно, менување на позицијата на македонската влада во пресрет на средбата на министрите за надворешни работи на двете земји во Грција.

Кингсли директно го демантира ваквото толкување на изјавата на Груевски и вели дека од разговорот било јасно дека Македонија останува на својата позиција, секој евентуален компромис да се потврди на референдум.

▪ Ставот на премиерот беше крајно разбирлив. Јасно е дека ова е прашање што влијае на македонските односи со Грција. Јасно е зошто двете страни сакаат да преговараат. Јасно е и дека, по 24 години, двете страни ќе мора да направат компромиси и апсолутно е правилно што премиерот кажа дека конечната одлука ќе биде

во рацете на граѓаните, а не во неговите лични раце. Ова ми изгледаше сосема разумно и затоа бев изненаден кога слушнав за медиумската реакција што ја предизвика овој текст - вели Кингсли.

Во текстот во „Гардијан“ се цитираат и неколку можни компромисни имиња како Горна или Нова Македонија. Кингсли вели дека за такво нешто воопшто не разговарал со премиерот Груевски, и дека голем дел од текстот не е базиран на разговорот со него, туку се работи за потсетување на читателите на претходни идеи што се појавиле во јавноста во текот на преговорите.

За опозициските медиуми, кои упорно се претставуваат како медиуми што, наводно, негувале професионални стандарди и се борат за некакво објективно и непристрасно информирање, не беше доволен ниту демантот од авторот за да ги повлечат тврдењата, па така најбезобразно продолжија со објавување манипулативни текстови и обвинувања до Груевски. Трагично е што „Гардијан“ покажа поголема чувствителност за проблематичниот текст, отколку некои овдешни медиуми, кои како едвај да чекаат да се промени името на државата. ■

Nikola Gruevski says he is ready to discuss changing country's name, which Athens feels was stolen from northern Greek province

Macedonia's PM, Nikola Gruevski, said: 'We are ready to discuss, to open dialogue with them, and to find some solution.' Photograph: Ognen Teofilovski/Reuters

The Macedonian prime minister says he would be open to changing his country's name, raising hopes of an end to one of the world's most unusual diplomatic spats - a 24-year linguistic dispute with Greece.

At its founding in 1991, when it declared independence from Yugoslavia, the country formally referred to itself as the Republic of Macedonia - to the fury of many Greeks, who feel that their northern neighbours stole the name from the eponymous Greek province that lies directly to the south of the Macedonian-Greek border.

Груевски: Повеќе од 10 години го зборувам истото

Во врска со обидот за извртување на изјавата за „Гардијан“ се огласи и премиерот Груевски, кој одговарајќи на новинарско прашање рече:

▪ Повеќе од 10 години давам стандардна изјава за ова прашање, за сите медиуми, и домашни и странски. Тоа е дека сакаме да отвориме дијалог со Грција, сакаме да имаме дијалог со Грција, дека сакаме да најдеме некое решение и да најдеме некаков компромис со кој ќе се надмине проблемот. Какво решение и да најдеме, тоа ќе го изложиме на увид и на согласност на граѓаните на организиран референдум. Тоа го говорев и во 2005 година, тоа го говорев и во 2008 година, во 2012 година и сега во 2015 година. Тоа го говорам и тука, кога ме прашувате во Македонија, тоа го говорам и кога ме прашуваат странски медиуми - изјави Груевски.

1 kWh =

3 фенирања

11 испеглани кошули

испечен леб

90 сварени кафења

Енергетска
МАТЕМАТИКА

ИДНИНАТА Е ЈАСНА - ЕНЕРГЕТСКИ ЕФИКАСНА

Министерство за економија на Република Македонија
Агенција за енергетика на Република Македонија

EVN

АНАЛИЗА

„СПЕЦИЈАЛНАТА НАДЕЖ“ ПОСЛЕДНА УМИРА

ЗА ЧИИ ИНТЕРЕСИ РАБОТИ КАТИЦА ЈАНЕВА?

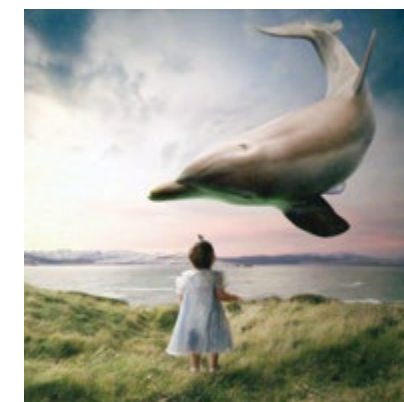

Пишува: **Љујчо Цвејановски**

Најавија програма од Милано, завршија во Белград. Најверојатно на Дедине – сонот на секој југословенски комунист. Водно е премногу локална приказка. А и таму, оп, статива! Ги излажале. Не го донеле Вучиќ на власт, биле само бедни 17. подизведувачи на неговата кампања. И тие од „запад“, очигледно, увидоа дека од секое гранче не бидува свирче, како ни од секоја опозиција власт. Да, за немусикалноста на гранчето вината може да биде и кај мајсторот, творец на свирчето, а за власт се прашува народот. Тој, пак, по минувањето низ сито и решето отелотворено во транзиции, конфликти, приватизации, ТАТ, промена на име, знаме, Устав и што ли не - да ти станал курназ и, очигледно, решил да не дозволи некој повторно да си игра со него и да му ја навредува интелигенцијата. Гласно „No pasaran“, ама ни еден метар т.е. ни еден процент во рејтинзите. Политичкото шарлатанство и клоновско-негативниот пристап кон проблемите веќе не поминува, граѓаните си бараат идеи, решенија и многу, многу работа крунисана со видливи резултати.

Гладната кокошка сонува просо, а безидејната опозиција спас од поразот. Неговата извесност ја натера најверојатно најмрзливата партија на Балканот и пошироко да побара спас во странство. По којзнае кој пат, затоа што домашните извртувачи се покажаа како неуспешни. Бадијала. Нова утка. Сега се насочија кон „Специјалната надеж“. Таа, пак, уште и обвинителка, па и видовита. И „пророчицата“ Клеопатра останала поздината...

СЛЕДБЕНИЦИТЕ НА СПАСИТЕЛОТ
ЧЕКААТ „СПЕЦИЈАЛНО“ ЧУДО

Залудно Србите од „Раскин и Хант“, СДСМ требаа да одат во Британија и да го бараат Мерлин, волшебникот. Им треба магија за четири месеци пред избори да надополнат неколкукратна гласачка дупка. „Надеж 1 и 2“ беа словенечка творба, а јаловата и солена платена „Надеж 3“ дојде од Србија. Сега целиот фокус (вклучително и на новинарите од истоимениот медиум) е насочен кон „Специјална надеж“. Од кал да е, надеж да е. Но, не беше потребна Баба Ванга за да предвиди изборофобија.

Каракамишева-Јовановска: Сламка за спас на фотелјите на Заев и на Шекеринска

Како што приближуваат изборите, како што зачестуваат резултатите од анкетите на истражувањето на јавното мислење, така СДСМ веќе сè произвесно се насочува кон единствената стратегија, која им остана на располагање, вели проф. д-р Тања Каракамишева - Јовановска од Правниот факултет „Јустинијан Први“, а тоа прво е одложување на изборите на колку што е можно подолг период, и како второ - ставање на Јанева и на нејзиниот тим во улога на спасител на СДСМ и спасител, месија на народот од „режимот на Груевски“.

КАРАКАМИШЕВА-ЈОВАНОВСКА: Сè произвесно е дека СДСМ нема друга опција. СДСМ и поддржувачите се упатија на адресата на специјалното обвинителство, како единствена сламка за спас на фотелјите на Заев и на Шекеринска. Откако ја видоа очајната поддршка од граѓаните, откако сфатија дека немаат никаква шанса за изборна победа, тие го ставија својот фокус во „Фокус“ каде што е разработена целата шема на партиското мангупирање, играње со нервите на граѓаните, деструкција и политички отстрел на тие што опозицијата никако не може да ги победи на нормален, цивилизиран, демократски начин. Прво, играта што СДСМ ја почна на денот на одржувањето на претходните парламентарни и претседателски избори, со повеќестраните процеси, од бојкотот на работата на нивните пратеници во Собранието, противуставниот начин на поднесување оставки на пратеничката функција, и уште посмешното враќање на истите тие пратеници што претходно поднеле неотповикливи оставки во Собранието, потпишувањето на Договорот од Пржино со многу противуставни елементи во него, изборот на специјалното обвинителство како врв на противуставноста.

Второ, целата оваа политичка игра со тешки правни последици по уставно-правниот систем на Република Македонија го најави сценариото што сега СДСМ го гледа како единствено решение за спас на својата глава и на своите теснопартиски интереси. Трето, отвореното давање безрезервна поддршка на работата на специјалната обвинителка е симптоматична

уште на самиот почеток. Надминувањето на сите рокови во кои СДСМ беа законски обврзани да ги достават незаконски здобиените прислушувани материјали, а специјалната обвинителка, исто така, беше законски обврзана да ги побара материјалите на правен начин, дополнително го внесува овој орган во шемата на СДСМ. Како е можно специјалната обвинителка повеќе од два месеца од денот на нејзиното формирање да не испрати официјален допис до СДСМ со кој ќе ги побара овие материјали ако се знае дека таа е формирана за да ги истражи токму тие материјали? Како е можно специјалната обвинителка да си ги проширува своите надлежности надвор од тие што ѝ се утврдени во законот, и самата да преоценува кои предмети ќе ги земе на натамошно постапување? Како е можно работата на специјалната обвинителка да се поврзува со вид граѓанска желботека, па секој против кого е поведена кривична постапка да може преку медиумите да испорачува свои желби до госпоѓа Катица, а таа или нејзините служби да не реагираат на тоа? Како е можно дописот со кој таа го информира Верушевски дека предметот „Пуч“ го презема за натамошно постапување, да стигнал пред неколку дена до Верушевски, а до јавноста цела недела подоцна? Како е можно специјалната обвинителка да не реагира на јавно упатените провокации на СДСМ во кои се даваат партиски упатства и поуки кои предмети треба да ги заврши Јанева до нова година, а кои потоа? Како им дозволува професионалноста и, нели, пред сè, партиската независност на Јанева и на нејзиниот тим, на која се обврзани. Како можат да останат без реакција на целиот план и програма што им ги имаат подготвено партиските послушници на СДСМ за постапување, па дури и соодветни акти им подготвиле, за да не се збуни Јанева? Молчењето е знак на одобрување. Премногу простор остави госпоѓа Јанева за „животот“ и надежите составени во сценариото на СДСМ. А можеше и требаше сосема поинаку. Во согласност со Уставот и со законите во Република Македонија.

И Иван Исцелителот би ви рекол дека имаат две опции – или бојкот или ќе се крстат во „чудото“ на специјалната обвинителка. По малку и логично. Следбениците на „спасителот“ да чекаат чудо... Зар може и поинаку? Добра програма не очекуваше никој, сериозна работа уште помалу. Изливи на омраза и дилетантски, дворски игри - сите. Шоповата мака се закопува во тишината, Заевата, пак, во „Фокус“. Одвреме-навреме и во од умот слободниот печат...

ЈАНЕВА ЌЕ ГИ ПРЕЗЕМЕ И ТАТ, АТЕНТАТОТ НА ГЛИГОРОВ, ТРАНЗИЦИЈАТА?!

СДСМ „а“, таа „на“?! Специјална волшебничка како да им ја пресретнува секоја желба и мисла. Грешно толкување за шестото сетило, харагеи, на обвинителката, или таа навистина ја има телепатската способност да ги чита мислите на Фрчкоски и на другите великодостојници? Не, па нели таа е независна и објективна. Прашајте ги за ова Верушевски и Лазаревски, кои шест дена пред јавноста дознаа дека таа го презема „Пуч“, иако не е дел од нејзината функција. Ама бил од „интерес на јавноста“?! Освен тоа, за нив дознавме од писмото до КП „Идризово“, значи - такво пусулче добил и Заев. И тој, за чудо, премолчи. Очекуваме следните денови Јанева да ги преземе и реотвори ТАТ, нерешениот обид за атентат на претседателот Киро Глигоров, транзицијата, приватизацијата на многу фабрики,

„Македонски телеком“, шверцот со нафта и уште многу, многу други афери. Желботеката, очигледно, е отворена, па зошто тогаш специјалната обвинителка да не се позанимава и со најголемите црнила на државата. Јавниот интерес за дознавањето на вистината во овие афери е повеќе од огромен, бујрум. А „Странскиот чадор“ од Заевите ветувања за заштита на инволвираните во „Пуч“ да ти бил, сепак, само гевгелиски...

И „ПРОРОЧИЦА“ КЛЕОПАТРА ПОЦРВЕНИ ПРЕД ЈАНЕВА

Во очекување Јанева да ги побара овие случаи, останува да се занимаваме со одбраните 34 со кои треба да го рехабилитира СДСМ и да ја оштети власта. „Пуч“, сигурно, ќе стои во нејзината фиока, а таа и натаму „случајно“ ќе ги слуша желбите на СДСМ. Наивноста на верувањето во случајности во политиката е посакувана предиспозиција, исто како и недоветноста на македонските гласачи, но една работа се издвојува како најиндикативна во целата „специјална“ приказка. И браќата Грим и Андерсен би се посрамиле од пропустот да објаснат како специјалната обвинителка во својата приказка чекаше цели два месеца за да ги побара материјалите за кои е и назначена, а притоа, пред воопшто да ги добие, да ја утврди оригиналноста и воопшто да ги погледне, таа отвори цели 34 случаи?! И „пророчица“ Клеопатра, која своите „клиенти“ барем ги слуша во живо, би се засрамила и поцрвенела од видовитоста на специјалната колешка, со која, дефинитивно, ги спојува едно: идентичниот, префинет вкус за облекување.

Костов: Се чувствува флуидот меѓу Јанева и СДСМ

Доколку СДСМ има таква надеж, тогаш оваа партија го живее својот апсурд над апсурдите, вели колумнистот и истражител Сотир Костов. За него ова е дефинитивна тенденција апсурдот да ја победи логиката (во правото), но и здравиот разум (во политиката). А таму каде што апсурдот надвладаеал врз логиката и особено врз разумот, нема право, нема владеење на закони, а за демократија и да не зборуваме, нагласува Костов.

сурд над апсурдите, вели колумнистот и истражител Сотир Костов. За него ова е дефинитивна тенденција апсурдот да ја победи логиката (во правото), но и здравиот разум (во политиката). А таму каде што апсурдот надвладаеал врз логиката и особено врз разумот, нема право, нема владеење на закони, а за демократија и да не зборуваме, нагласува Костов.

КОСТОВ: Смеслата и целта на сите специјални одлуки и закони од Пржино (јас ги нареков правни чудовишта и мутанти на демократијата) е да не однесат во една демократска џунгла, или ако сакате поконкретно, да не воведат во поредокот на пештерата. Во таа и таква демократска џунгла, СДСМ себеси се гледа како главен политички авторитет, а на Катица ѝ ја наменил улогата на специјален ренџер, шериф и прокурор, кој во исто време ќе истражува, обвинува и пресудува, небарот Македонија е прерија од Дививиот Запад, во која борба до истребување водат каубојци и Индијанци. Да не забравиме дека во џунгли, пештери и во прерији има најразлични вирови и живи песоци. Токму во нив е потонал СДСМ и има намера да ја вовлече и Катица, специјалната обвинителка. Флуидот меѓу нив се чувствува, вибрациите се присутни, само што не ја запеале „Има нешто во воздухот...“. И така времето си врви, три месеци веќе поминаа, и место Катица да се зафати со работа, таа и понатаму бара, и бара, и уште бара, донесување нови закони, доставување статистички податоци, уште предмети и сè така со ред и без усул. За потрага по докази потоа ќе му ја мисли. Кој, кога, на кој начин ќе ги обезбедува, сега засега не се знае. Замислете, сè уште не се обезбедени „доказите“ од Заев. Нема кој да ги побара, а дали Заев ќе ги достави, тоа само ѕвездите го знаат. И така, полека, чекор по чекор, што би рекле сигурно, почетната логична шашливост на

Заев и на компанијата (домашна и увезена), прераснува во правен страбизам на Катица и на сите специјалци со неа, ама и на тие зад неа, кои првично договорениот специјален обвинител, политички го абортираа, ама затоа испилија, т.е. породиле цело специјално обвинителство, кое Уставот на РМ не го познава. И сега, некој упорно сака да не убеди дека привидот е поверодостоен од реалноста. Ама тоа не бива. Има нешто што се вика анкета, или анкети, кои се спроведуваат повеќе пати во годината, за мерење на рејтинг на (не)популарност во политиката.

Тие, анкетите, покажуваат дека едните (СДСМ) и покрај сите испукани бомби, и понатаму се газени во вирот што сами го создадоа, а другите (ВМРО-ДПМНЕ) си ја спроведуваат програмата, ја реализираат агендата, и итаат кон уште една изборна победа. Каде е во сета оваа работа, и што прави Катица, како специјална обвинителка? Доколку навреме не сфати дека илузијата (под илузија го сфаќам претпоставениот доказ на Тома Аквински), никога и во никои услови не може да биде поуверлива од мерливиот доказ, и таа, како и многу други пред неа, ќе биде однесена од виорот бидејќи образецот на тоа размислување и дејствување „денес не можам да мислам за тоа, и тоа утре ќе го завршам“ не носи резултати. Пржино е еклатантен пример кога врхушката на една политичка партија што се распаѓа по сите шефови, преку јавно-тајни часови и лекции за демократија (правда/праведност, човекови права и слобода, корупција, независни и слободни медиуми, организиран криминал), под катедрата ни пакува и пласира тоталитаризам, да не речам фашизам (доминација врз ДИК, доминација во јавниот сервис, доминација брз агенцијата што ја уредува медиумската сфера и крајно крут закон за медиуми, во услови кога имаме постоеен, позитивен закон за медиуми, кој од меѓународната заедница е оценет како многу добар). И сето тоа под превезот на онеправдана опозиција... ■

АНКЕТИТЕ СО ЈАСНА ПОРАКА

МАКЕДОНЦИТЕ СЕ ЗА ПОДОБРАТА ПОЛИТИЧКА ПРОГРАМА

Старата поговорка „Ако баба лаже...“ - СДСМ ја примени во моменти кога повторно се обиде да избега од резултатите на анкетата, која на барање на „Република“ ја изработи реномираната агенција „Брима галуп“. Само едно излегување новинарот што е нивна ударна сила на централниот плоштад „Македонија“, не само што ги потврди резултатите на анкетата, туку и на СДСМ му го покажа патот како навистина да го почувствува пулсот на гласачите. Но, памети ли некој објавена анкета на СДСМ последните неколку години?

Пишува | Наум Сџиљковски

Македонија не е протекторат, онака како што опозициските советници сакаат да ја претворат и на хартија. За да им помине тоа кај народот, како што лесно им мина во Пржино, граѓаните мора да бидат или разочарани од политиката од досегашниот нивен избор, или навистина, нивниот избор да бил привиден. Но колку и да се обидуваат, не може да го променат чувството на огромниот, мнозински народ. Во македонскиот случај, за разлика од многуте украински сценарија, чии креатори стојат зад препознаената деструктивна политика на СДСМ, станува збор за чувствување на благодатите од тоа што се нарекува „вистински избор“.

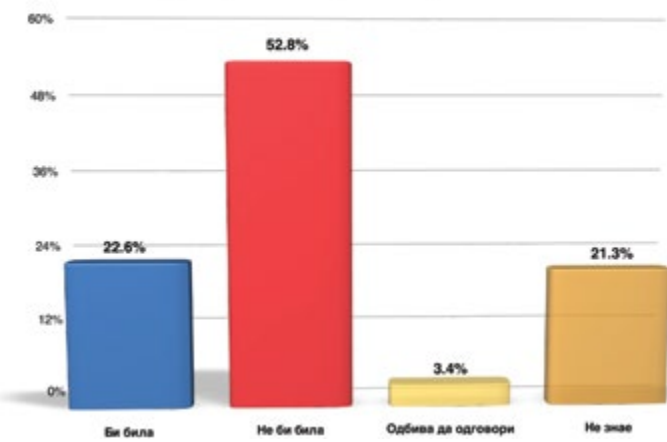
Реномираната независна агенција за истражување на јавното мислење „Брима галуп“, на барање и во соработка со неделникот „Република“, во периодот од 29 октомври до 3 ноември 2015 година спроведе теренска анкета за испитување на јавното мислење на граѓаните во однос на повеќе прашања поврзани со актуелни политички теми, при што беа анкетирани 1.007 испитаници.

Со оглед на фактот што на сите досегашни избори етничките Албанци во Република Македонија речиси стопроцентно гласаа за политичките партии во албанскиот политички кампус, ги објавуваме резултатите од анкетата што се однесуваат на мислењето на Македонците. Истовремено, поаѓајќи од фактот дека македонските гласачи на избори, во најголем процент, својата поддршка ја даваат за ВМРО-ДПМНЕ и за СДСМ, истражувањето, генерално, е со прашања што се однесуваат за овие две политички партии.

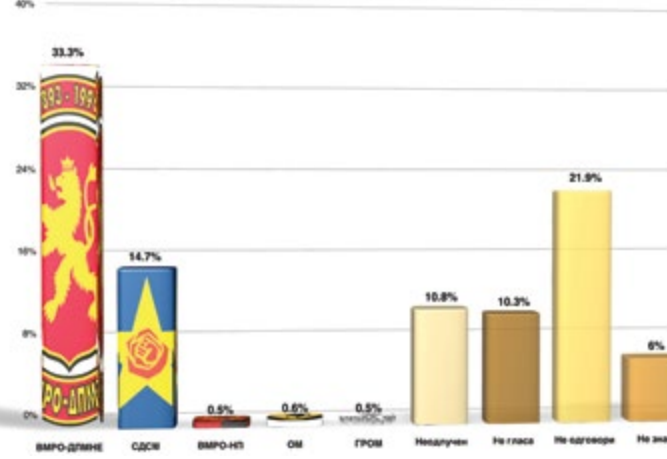
Токму тоа чувство, кое опозицијата сака со сила да го квалификува како популизам, ја носи ВМРО - ДПМНЕ како политичка опција кон нова изборна победа. Никој во Македонија не се чувствува толку уплашен од актуелната власт за да не може јасно и гласно да го искаже евентуалното незадоволство или пак откриените слабости на системот. Таквите ставови или коментари што доаѓаат од опозицијата само ги затвора во својот магичен круг на оправданија.

Во нападите по секоја анкета, а за чии резултати и самите се свесни, се поставува прашањето како тоа досега, барем теоретски, во сите овие години, СДСМ не направил

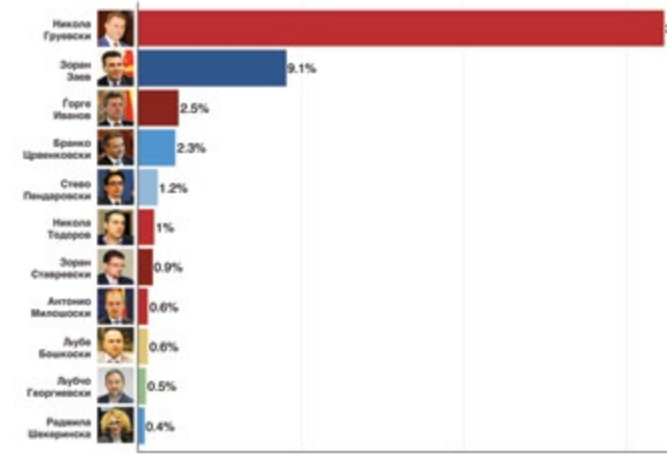
Дали опозицијата доколку ја преземе власта би била подемократична во однос на актуелната власт?

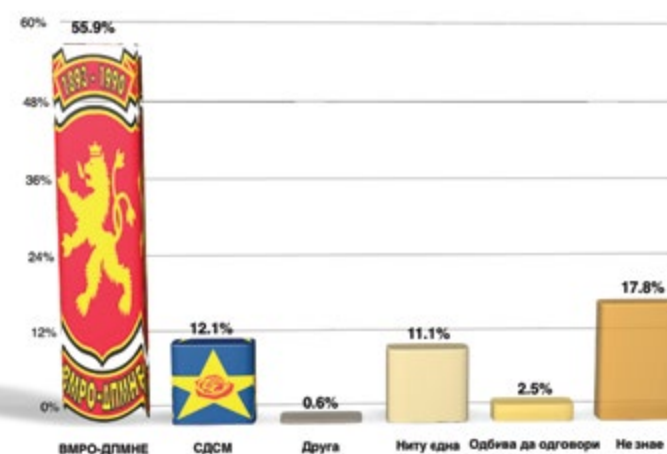
За која партија би гласале доколку следната недела би се одржале нови парламентарни избори?

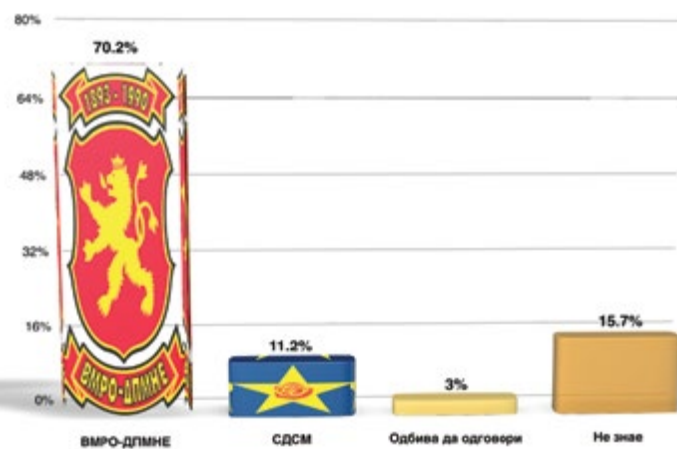
Во кој политичар во Македонија имате најголема доверба?

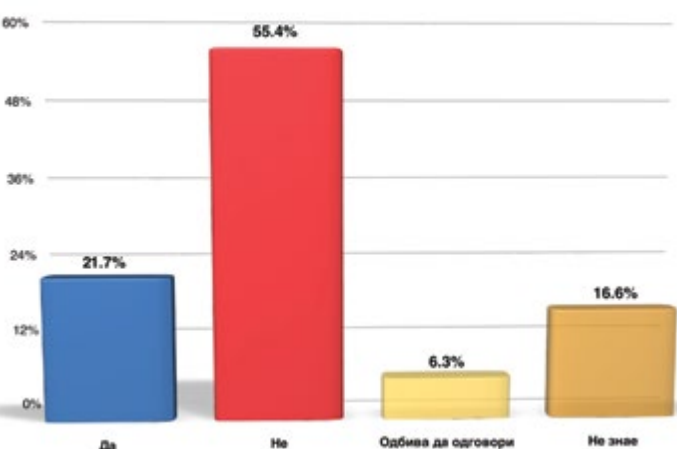
Доколку се организираат предвремени парламентарни избори кој би победил на нив?

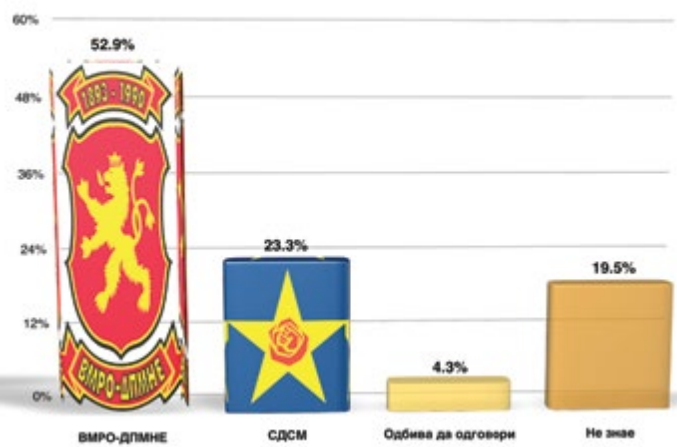
Која партија според вас генерално има поголема поддршка од граѓаните?

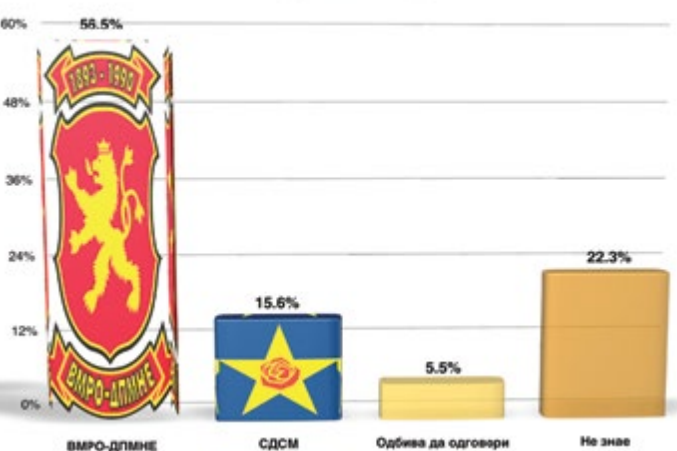
Дали би им верувале или не, на ветувањата од изборната програма која СДСМ започна да ја претставува пред граѓаните?

Која партија има подобар политички кадар - ВМРО ДПМНЕ или СДСМ?

Која партија има подобра програма - ВМРО ДПМНЕ или СДСМ?

АКТУЕЛНО

анкета, дали, можеби, народот не се плаши токму од нив, токму заради деструктивните политика и критики? Како би одговориле граѓаните на прашањето, „Дали се плашите од тоа СДСМ да се врати на власт?“, па и на натамошни прашања кои би одговориле на прашањата дали, можеби, граѓаните се плашат од тоа што СДСМ ги критикуваше сите зафати што доведоа до странски инвестиции и до новите работни места, или пак, економските зафати за исплаќање на старите наследени долгови и, народски кажано, „вртење на парите“, кои донесоа економско опстојување и пораст во моменти на неколку кризи во светот? Дали, можеби, народот сè уште се плаши и не заборавил на „големите цели“ во чие име беа изгубени уставното име, националните обележја, украдените фабрики, 200.000 работни места, потоа поновите заканите за бркање од работа, „јадење живи луѓе“, избори на кои „ќе се пука“, во низа беганја и непочитување на институциите како суд или како Собрание...

Нека направат опозициска анкета со прашања: „Дали се плашите од оние што ве нарекуваат неписмени, стадо, овци, неписмени, глупаци...“, „Дали им верувате на лидерите што најавуваат јадење живи луѓе кога ќе дојдат на власт“, па наместо за бомбите да прашаат: „Верувате ли во 'едно евро кај Вицето'“, па и зошто да не: „Во кои изјави на Заев верувате – во првата или кога се демантира сам“?

Единствено што се виде е една анкета со граѓани, снимена на плоштадот во Скопје, на која, по одговорите од граѓаните, и ударната сила на опозициското новинарство остана со подготвена уста.

Но, со сета сериозност, искуство, политичност, познавање на функционирањето на политичките партии, народот, гласачите во Република Македонија, не веруваат дека СДСМ не прави анкети и дека не го опипува пулсот пред изборите. Но, видел ли некој анкета наредена или спроведена од опозицијата или од опозициските медиуми? На пример, зошто не беше објавена анкетата или анкетите според кои Зоран Заев по изборите посочуваше дека „знаеле дека ќе ги загубат изборите, но не до толку“? А тоа го потврдува и на видеоснимката снимена во премиерскиот кабинет, а потврдена и пред јавноста во интервју за една од опозициските медиуми. Зар некој се сомнева дека „продавачите на скапа магла“, како што во Србија ги нарекуваат стратезите за односи со јавноста, чии услуги ги користи Заев, не спроведуваат, нарачуваат или се водат според определени анкети? Но, СДСМ ги крие анкетите исто како што ги крие и српските советници, иако тоа за „Република“ го потврди и координаторот на пратеничката група во Парламентот, Горан Сугаревски, а и се фотографирали и снимени како излегуваат од партискиот центар. Затоа што и тие резултати се исти како и резултатите од последното истражување на јавното мнение што го спроведе „Брима галуп“ во соработка со „Република“.

И повторно, наместо да се работи на отстранување на грешките што довеле до тие резултати, опозицијата и нејзините гавази удрија по реномираните агенции, по медиумите, по јавноста... ■

Обојте повеќе.

Семејството JUPOL денес има голем број на производи, за сите желби и потреби на корисниците. Сите бои од семејството JUPOL се на водена основа, не штетни по здравјето и околината, едноставни се за употреба и одржување. Се гордеат со бројните признанија од потрошувачите и стручната јавност: Trusted Brand, Производ на годината 2014 и Best Buy Award.

тел. 02/ 2464 -902
e-mail: vel.office@t-home.mk

www.velkoski.mk

НОВИ РАБОТНИ МЕСТА ВО СИТЕ РЕГИОНИ

Од статистичките податоци може да се види дека во периодот од 2006 година досега, најголем пад на невработеноста е регистриран во 2014 година, од цели 8.0 процентни поени. Технолошко-индустриските развојни зони кои се отворија низ земјава придонесоа за драстичен пад на невработеноста, дисперзиран во повеќе региони, односно работни места се отвораат и низ други градови во Македонија, а не само во Скопје, како што беше случај до пред неколку години

Пишува | Александрија Сивковска

Позитивните раздвижувања во македонската економија се повеќе од очигледни, а тоа го докажуваат и последните официјални статистички податоци, според кои невработеноста во третиот квартал од годинава е падната на и историско најниско ниво од 25,5 отсто, додека пак бруто-домашниот производ пораснал за 3,5 отсто. Добро поставените економски политики, активните мерки за поттикнување на вработувањето, како и сè поголемиот број странски инвеститори во земјава ја креваат вработеноста, но и го креваат БДП, што влијае врз севкупната економската ситуација. Од статистичките податоци може да се види дека во периодот од 2006 година досега,

најголем пад на невработеноста е регистриран во 2014 година, од цели 8.0 процентни поени. Податоците покажуваат дека во изминативе десет години во Македонија се отворени околу 150.000 нови работни места. Гледано по региони, за само четири години од 2010 до 2014 година најголем пад на невработеноста е регистриран во Вардарскиот регион од 37.0 на 27.6 проценти, во Пелагонискиот регион од 33.6 проценти во 2010 на 18.7 проценти во 2014 година и Североисточниот регион од 62.8 на 44.0 проценти. Ова покажува дека технолошко-индустриските развојни зони кои се отворија низ земја-

ва придонесоа за драстичен пад на невработеноста, дисперзиран во повеќе региони, односно дека работни места се отвораат и низ други градови во Македонија, а не само во Скопје, како што беше случај до пред неколку години. Според надлежните, мерките за вработување допрва ќе даваат резултати.

■ **Активните мерки за вработување што ги реализира Агенцијата за вработување на Република Македонија, во соработка со Министерството за труд и социјална политика, а со поддршка на Владата на Република Македонија, имаат значително влијание врз намалувањето на невработеноста, а ова влијание особено доаѓа до израз кај младите невработени лица, невработени лица од разни ранливи категории, долгорочно невработени лица, кај лицата со посебни потреби. Следни чекори кон зголемување на вработеноста, освен спроведувањето на веќе постојните активни мерки и проекти за вработување во 2016 година, би биле и реализацијата и евентуална надградба во следните години на пилот-програмите содржани во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2016 година, како „Поддршка за брзорастечките фирми – Газели“, „Финансиска поддршка за отворање на приватни детски градинки“, „Финан-**

Година	Состојба 31.12.							Состојба 31.12.2013 година			Состојба 31.12.2014 година			Состојба 31.12.2015 година		
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Невработени лица (активни барајќи на работа)	Други лица кои бараат работа (пасивни барајќи на работа)	Вкупно (Невработени лица + Други лица кои бараат работа)	Невработени лица (активни барајќи на работа)	Други лица кои бараат работа (пасивни барајќи на работа)	Вкупно (Невработени лица + Други лица кои бараат работа)	Невработени лица (активни барајќи на работа)	Други лица кои бараат работа (пасивни барајќи на работа)	Вкупно (Невработени лица + Други лица кои бараат работа)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 (9+10)	12	13	14 (12+13)	15	16	17 (15+16)
Невработени лица	366551	357166	343363	341295	321341	281144	243403	96200	121658	217858	123661	100147	223808	115784	95510	211294

сиска поддршка за отворање на приватни домови за стари лица“ и други - информираат од Агенцијата за вработување на Република Македонија.

Во периодот 2006-2012 година се забележува континуирано намалување на бројот на невработени лица евидентирани во Агенцијата за вработување.

■ **Намалувањето на невработеноста, односно падот на стапката на невработеност укажува на позитивните ефекти од реализацијата на политиките за вработување, насочени кон отворање нови работни места, позитивните ефекти кои ги даваат новокреираните работни места од страна на странските инвеститори, но и креираните работни места од страна на домашните компании и зголемената соработка меѓу нив. Се разбира дека Агенцијата за вработување како одговорна институција за имплементација на програмите и на мерките за вработување, дефинирани во годишните Оперативни планови за активни програми и мерки за вработување, има значајна улога и голема одговорност со своите активности успешно да придонесува во**

намалување на невработеноста, односно презема мерки и активности кои придонесуваат да се зголеми вештините на лицата што активно бараат работа, да се зголеми нивната конкурентност на пазарот на труд со што се зголемува и нивната можност за побрзо вработување - додаваат од ABPM.

Според експертите, владините мерки за вработување што ги користи домашниот приватен сектор и влезот на новите странски инвестиции значително ја менуваат сликата на пазарот на труд.

■ **Нивното влијание и директно и индиректно преку коопатнерство со домашни фирми упатува на тоа дека голем број од невработените веќе нашле работно место, и не само тоа, се зголемува и конкурентноста на пазарот на трудот, нешто што долго време ни недостигае. Уште еден факт е тоа што тие ја зголемија мобилноста на пазарот на трудот. Од една страна имаме значителни инвестиции во инфраструктурата**

кои повлекуваат значителен капитал и значителен обем на работна сила. Од друга страна има активни политики за вработување кои се двострани - и на страна на работодавачите и на страна на работниците. Работодавачите се стимулирани да ангажираат работна сила со тоа што трошоците за неа ги покрива државата. Во овој случај, во една синергија на повеќе мерки, како и на домашни и на странски инвестиции, и на поттикнувачки мерки и активни политики, се влијае на невработеноста - сметаат експертите.

Намалувањето на стапката на невработеност, велат познавачите, е основа за намалување на сиромаштијата, односно за пораст на стандардот. Податоците покажуваат дека за една година вработени се 20.000 лица, додека само во последните седум месеци, преку проектот „Македонија вработува“, вработени се 10.100 лица

Податоците покажуваат дека за една година вработени се 20.000 лица, додека само во последните седум месеци, преку проектот „Македонија вработува“, вработени се 10.100 лица

ОРГАНСКОТО ПРОИЗВОДСТВО Е БАРАНО И ДОБРО СЕ ПЛАЌА

За сојата се говори дека е култура на иднината првенствено поради составот на нејзиното семе и широката примена за производство на масло, исхрана на стоката и за употреба во прехранбената индустрија. Семето во својот состав содржи 40 отсто белковини, 20 отсто масла, околу 30 отсто јаглени хидрати и витамини Ц, Б, А, Д, Е, К, минерали и друго

Пишува | *Александрија Сивковска*

Сојата успева во сите подрачја што се добри за одгледување пченка. Најголема потреба за вода има во фазата на формирање на зрното. Одлично успева на длабоки, плодни и структурни почви, а подготовката на земјата за садење соја треба да биде слична како за шеќерна репка. Основното орање треба да се изврши на длабочина од околу 30 сантиметри.

Сојата е потребно да се засадува врз рамна површина затоа што треба да се има на ум дека мешунките се наоѓаат во близината на земјата, па на местата каде што постојат нерамнини настануваат загуби на растението.

Што се однесува на ѓубрењето, најдобриот начин да се знае колкаво прихранување ѝ е потребно на сојата е да се направи анализа на земјата на која се сади за да се добијат поголеми приноси од оваа култура.

Жетвата почнува и трае од средината до крајот на април. Ако се жнее по оптималните рокови се јавува пад на приносите.

Квалитетната соја се произведува и без генетски модификации. Иако сојата долго се поврзува со генетските модификации, односно околу 50 проценти од

сојата во светски рамки е генетски модификувана, се советува да се искористи потенцијалот на нашето земјоделско производство, кое засега е повеќе ориентирано кон природно производство, и да се произведува еколошка соја. Органското производство на соја би можело да биде извозна култура.

Сепак треба да се има на ум дека тоа е производство што бара малку повеќе време и внимание, со пониски приноси. Но, цената е висока и побарувачката на богатиот и пребрилив пазар на западна Европа е огромна. Истовремено, односот на цените им оди в прилог, така што цената на модификуваната соја е 450 долара за еден тон, додека на немодификуваната 570 долари, а органски произведената соја се продава по 920 долари за еден тон, што е многу исплатливо

Пазарот на западна Европа со своето производство задоволува еден до два процента од сопствените потреби за органска соја, поради што треба да се искористат потенцијалите за задоволување на дел од тие потреби. ■

СЕКОЈ ДЕН СО ВАС

ПРАЗНИЧНА ЗАШТЕДА

Акцијата трае од 16.12 до 20.12.2015

Само во Тинекс За секоја купена свежа, замрзната риба или морски плодови во вредност над 400ден, добивате ПОДАРОК ВИНО БЕЛО RIZLING 1л. ELENOV	МАСЛИНКИ 1кг. EKOSHARR КОЛАЧ меден 300гр. + ГУРАБИИ со бадем 250гр. SUNDAY	ТУЛУМБИ 500гр. + БАКЛАВА 500гр. SUNDAY БОНБониЕРА 250гр. MERCI
ГРАВ 1кг. 83.- ПОРТОКАЛИ 1кг. 29.- (-31%)	ВОДА 6x1.5л. PELA ROSA СОК 1л. VIVA	ВИНО Special Selection Vranec 0.75л. TIKVEŠ 311.- (-12%) САЛФЕТИ 28x28 + 33x33 FOREST 63.- (-25%)

Понудата на свежа риба може да се најде во Супер Тинекс: Кончар, Првомајска, Зебра, Драмски, Млечен, Годел, Катна гаража јужен булевар, Куманово.

КУБАНСКАТА ВАКЦИНА - НОВА НАДЕЖ ЗА БОЛНИТЕ ОД РАК

Целта на „цимавакс ЕГФ“ не е да го излекува болниот што има рак на белите дробови во поодминат стадиум, туку да му овозможи тој да продолжи да живее со болеста

Пишува: **Билјана Зафорова**

Од рак на белите дробови, најсмртоносниот и најчест малиген облик на тумор, во светот секоја минута животот го губат две лица, дневно 3.000, а годишно еден милион луѓе. Во Македонија годишно се дијагностицираат околу 600 заболени од рак на белите дробови. Секој бара начин да си помогне себеси или на блискиот што боледува од рак... Разни тревки, масла, хемотерапии, алтернативни начини на лекување. Се пробува сè, се даваат многу пари за лекот. Куба тврди дека го има лекот за рак на бели дробови. Македонија е на пат да го донесе спасот од оваа болест. Агенцијата за лекови најави дека наскоро во земјава ќе пристигне кубанската вакцина против рак на белите дробови „цимавакс ЕГФ“. Според најавите, лекот ќе се дава на десет па-

циенти на Клиниката за радиотерапија и на онкологија во Скопје. Оттаму велат дека годишно има по стотина кандидати за оваа вакцина.

СО РАК ЌЕ ЖИВЕЕТЕ КАКО СО ДИЈАБЕТЕС

Според кубанскиот имунолог Педро Камило Родригес, кубанска вакцина против рак на белите дробови го трансформира канцерот во хронично заболување и ги одржува во живот пациентите што редовно ја примаат. Наменета е за сите болни што го имаат овој тип карцином во поодминатата фаза. Се работи за терапија, а не за превентивна вакцина, која ракот во поодминатата фаза го претвора во хронична болест, па пациентите што ја примаат вакцината „цимавакс ЕГФ“ можат да живеат како да имаат дијабетес.

Целта на оваа вакцина не е да го излекува болниот, туку тој да продолжи да живее со болеста што ја има. Вакцината го забавува и запира напредувањето на метастазите на другите органи.

■ **Да не бидеме погрешно разбрани, нејзина цел не е да го излекува болниот што има рак на белите дробови во поодминат стадиум, туку да му овозможи да продолжи да живее со болеста. Поточно, вакцината го забавува и прекинува напредувањето на метастазите на другите органи. Со самото тоа се зголемува**

преживувањето и квалитетот на животот - истакнува кубанскиот лекар Родригес.

Канцерот се трансформира во хронично, незаразно заболување, како што е висок крвен притисок или дијабетес. Пациентите во тој случај редовно ја примаат вакцината, која ги одржува во живот, како што прави инсулинот кај дијабетичарите. Со самото тоа се подобрува квалитетот на животот на пациентот.

ЛЕК ЗА КАРЦИНОМ ВО ПООДМИНАТА ФАЗА

Постојат јасни критериуми според кои се одредува како оваа вакцина ќе влијае на пациентот и дали може да ја прими. Всушност „цимавакс ЕГФ“ не можат да

ја примаат сите пациенти што се заболени од рак на белите дробови. Клиничките студии, кои се направени досега, покажале дека вакцината не е наменета за пациенти со дијагностициран карцином на бели дробови во поодминатата фаза со метастази на централниот нервен систем. Таквите случаи бараат поинаков третман, вклучувајќи стероидни лекови, чиешто дејство може да влијае на ефектот на оваа вакцина.

„Цимавакс ЕГФ“ е наменета за пациенти што имаат немикроцелуларен рак на белите дробови, односно карцином во поодминатата трета Б или четврта фаза. Сепак, и тие треба да поминат строга селекција направена врз основа на историја на болеста, врз основа на која се дава конечна одлука дали пациентот може да ја прими или не.

На почетокот „цимавакс ЕГФ“ ќе се дава на десетмина пациенти на Клиниката за радиотерапија и онкологија во Скопје. За тоа кој од пациентите заболени од неситноклеточен карцином на белите дробови ќе се најде на листата за прием на овој лек ќе одредуваат лекарите-онколози. Од околу 600 заболени од рак на белите дробови, кои годишно се дијагностицираат во земјава, со неситноклеточен карцином се околу 400 болни, а 100 од нив би биле кандидати за оваа вакцина.

■ **По веста дека се преговара вакцината да се дава и кај нас, има заинтересираност од пациентите. Има протокол според кој треба да се прими лекот, за кој сум информиран дека ќе биде донација на клиниката за 10 пациенти, но сè уште немаме потпишано никаков договор. Онколозите ќе селектираат кој ќе ја прима вакцината - како ќе им доаѓаат пациентите на преглед,**

СЕ СЕЛЕКТИРААТ ПРВИТЕ ПАЦИЕНТИ ШТО ЌЕ ЈА ПРИМААТ ВАКЦИНАТА

На Клиниката за онкологија во тек е селекција на пациентите и тие што ќе ги исполнат условите ќе ја добијат кубанската вакцина против рак на белите дробови. Во селекцијата се вклучени и претставници од Куба, кои ја донираа таа вакцина.

Директорката на Агенцијата за лекови и за медицински средства на Република Македонија, Марија Дарковска-Серафимовска, нагласи дека постојат точно одредени протоколи по кои мораат да се придржуваат, односно протоколи што даваат насоки за тоа кај кој пациент има оправданост за примена на оваа вакцина, а кај кој нема.

■ **Тие што имаат оправданост за примена на вакцината, се пациенти што се новодијагностицирани**

во трет или четврт стадиум на болеста, таму каде што немате друга можна терапија што треба да ја понудите и кои претходно не примале хемотерапија. Тоа се условите што треба да бидат исполнети за еден пациент да може да ја добие оваа кубанска вакцина - посочи Дарковска-Серафимовска.

Таа појасни дека до крајот на годинава очекува да стигнат количините што, како што рече, не значи дека веднаш ќе бидат применети кај пациентите затоа што вакцината подлежи на контрола пред да се примени кај пациентите. Вакцината сè уште е во трета фаза на клинички испитувања, значи не е регистрирана во Европа, поради што ќе биде потребна согласност од пациентите што ќе ја примаат.

така ќе ги определуваат кој би можел да ја прима - изјави директорот на Клиниката, д-р Милан Ристески веднаш по информацијата дека „цимавакс ЕГФ“ доаѓа во Македонија.

Неговите очекувања се дека кубанската вакцина ќе влезе во протоколите за лекување на болните од рак на белите дробови за три до пет години.

■ **Би било добро оваа вакцина успешно да ја помине фазата три од испитувањата и да влезе во протоколите. Неситноклеточните карциноми на белите дробови, особено планоцелуларниот, се високо имуногени, а тоа го покажуваат резултатите не само од оваа, туку и од други испитувања. До клиничка примена не само кај нас, туку воопшто, и низ светот, сме далеку најмалку три години, под услов фаза три да има одлични резултати, а, во спротивно, најмалку пет години - вели д-р Ристески.**

ЖИВОТ ПОДОЛГ ЗА ПЕТ ГОДИНИ

Пациентите што се погодни за примање на кубанската вакцина на самиот почеток на лекувањето примаат четири дози, во лево и во десно рамо, како и во лев и во

десен колк. Истата постапка се повторува уште трипати на секои 14 дена. Потоа, темпото на примање на вакцината се договара со докторот што ја води болеста.

„Цимавакс ЕГФ“ е резултат на 25-годишно истражување на Центарот за молекуларна имунологија од Хавана. Клиничките истражувања почнале во 1993 година, а од 2008 година официјално почнала да се користи на Куба. Кубанската влада почнала да го препишува „цимавакс ЕГФ“ на граѓаните бесплатно уште од 2011 година. Голем број заболени, односно 20 проценти од тие што ја примиле, живееле најмалку пет години подолго, а најновите резултати покажуваат дека најдобри резултати има кај пациентите што имаат покачено нивно на факторот ЕГФ, а тоа е факторот за пораст што ги поттикнува метастазите.

Вакцината е безбедна, тврди Родригес. За несаканите ефекти вели дека се појавуваат истите симптоми што се присутни и по примањето на други вакцини - умерено црвенило, анорексија, грчеви, главоболка, мачнина, повраќање, покачена телесна температура, бранови на топлина, хипертензија и хипотензија. Може да се појави и црвенило и болка на местото на убодот. ■

Од околу 600 заболени од рак на белите дробови што годишно се дијагностицираат во земјава, со неситноклеточен карцином се околу 400 болни, а 100 од нив би биле кандидати за оваа вакцина

Рекоа, не порекоа

**ЗОРАН
ЗАЕВ**

Ве повикувам во финалната битка за враќање на слободата, демократијата, правдата и на економската перспек-

тива за сите граѓани на нашата Македонија! Битка за победа на Македонија!

Повикува во битка во која не му е важна победата. Очигледно, исто му се фаќа кој ќе победи на изборите, важно му е да си ја спаси кожата од затвор.

**ИВОР
МИЦКОВСКИ**

Последно нешто што ни треба е вашето глумење лудило за промени, вашите институционални формализми и рето-

ричко-популистички успеси за граѓанството. Сакавте да сесместите во власта, да станете дел од нивната власт, ајде направете нешто институционално што ќе ги смени работите.

Пустата желба за власт на Заев и глумењето лудило целосно ќе ја уништи опозицијата на 24 април.

**ЃОРГИ
СПАСОВ**

Останува да виси прашањето: Дали „Брима“ во ист период од 29 октомври до 5 ноември спровела две теренски

истражувања за двајца различни нарачатели ИРИ и „Република“ и во ист период со ист метод на ист примерок добила различни резултати.

Спасов, кој на последните претседателски избори прогнозираше победа на опозицискиот кандидат Стево Пендаровски, никако да научи како се прават анкети.

ВРВЦА Е РАБОТАТА

Андреј Жерновски

Роген:
26.11.1968 година во Скопје

Сѝрука:
градежен инженер

Професија:
йолишчар

Работно место:
градоначалник

Ова е само дел од тоа што се случува. Партиските соопштенија ќе ги скокнеме. Тие се приказна сами за себе...

И токму таквото „лигавене“ и детско докажување го смести градоначалникот на Центар, Андреј Жерновски, на пиедесталот – личност на неделата.

Политичката сцена се претвори во детска градинка, инаетење, кодошење, докажување, плачење... Не може така, ќе биде како што јас сакам... Е не, ќе биде како што јас сакам... Не може ти да кажуваш јас сум тука главен. Овој рече дека моите чевли немаат врвци, а види, еве имаат и ќе фотографирам за да видиш....

Беше објавено интервју со премиерот Никола Груевски... Спротивната страна си постави задача – секој да сподели едно прашање и да даде свој, негативен коментар. Се стави во игра и Жерновски. Тој имал дополнителен мотив – бил споменат во интервјуто. Се осудил премиерот да каже една шег, која ја слушнал од Стевчо Јакимовски:

РЕКОА И:

- Директорот на Паркинзи Центар, Саша Богдановиќ, на свечена церемонија на која беа новонаеманите среќници во општината, му го предаде подарокот-изненадување, врвците за чевли на градоначалникот Андреј Жерновски. Упатените за „Двоглед“ посочуваат дека Богдановиќ за Жерновски несобично одвоил од личниот буџет од јулската плата.
- Сакам со овој мој скроман придонес, во услови на растење на приходите на ПОЦ, а со тоа и на општинскиот буџет, наменет, пред сè, за вдомување наши соборци, симболично да ви се заблагодарам за личното покондурување. Во овие тешки мигови на битисување, ние, ПОЦ и Општина Центар, меѓусебно сме поврзани во нераскинлив синџир на вработување, одработување и обработување на личните цели. Ви посакувам овие врвци со гордост да ги шетате низ Боевската улица, најголемиот долготраен ваш личен успех – порача Богдановиќ.
- Извори блиски до Боевската улица посочуваат дека Жерновски веднаш купил соодветни чевли на кои ги аплицирал врвците - подарок.
- Бидејќи носењето чевли со врвци е новина и изненадување за него, од неговиот кабинет морале да го потсетат како се врзуваат врвци, а потоа успешната проба Жерновски мораше да ја сподели преку омилените социјални мрежи.
- Тие што го познаваат карактерот на градоначалникот додаваат дека овој чекор и обзир од Богдановиќ никогаш нема да биде заборавен или одминат без надомест. (двоглед **Петел Бодичек**)

Центар доби човек што парадира, експерт за јавно расправање, стручњак за глумење жртва и еден голем неработник. Еднаш, се секавам, Стевче Јакимовски, кој долго го познава, ми рече дека е таква мрза, што и кога купува чевли се труди почесто да се од тие без врвци, затоа што го мрзело да се наведнува да ги врзува.

И тука Андреј реши да докаже дека не е така. Како децата во предучилишна возраст кога се докажуваат дали знаат да врзат врвци од чевли. Објави фотографија од чевли со врвци облечени на стапало. На чие?! Дал беше модел на чевли што тој би го носел или не?! Само шег. Веројатно не се дрзнал да ги фотографира чевлите на тој што седи до него... А како што тргнала работата, ништо чудно и тоа да се случило...

И ваквиот потег на Жерновски нè испровоцира да сирнеме во фотографиите од неговите активности... Човекот, навистина, љуби чевли без врвци. Признаваме, се случува да носи и такви со врвци, а кој му ги врзува... Сепак, повеќе љуби од тие модели што немаат врвци... Ако продолжи политиката вака... врвца е работата.

Боемот се префрли на врвци. Тука, на истото ова место веќе го имавме со неговата легендарна Боевска улица. Многумина боеми фрлаат пари на чаши алкохол, Андреј Жерновски фрла на улици. Да им е луксузно местото на старите скопски боеми и на тие што доаѓаат... човеку, да дадеш 400.000 евра за улица со стара коцка... Си има тој свое тврдење – да била евтина, не ќе била квалитетна... Е што е многу, многу е... **■ (РР)**

Рекоа, не порекоа

**ОЛИВЕР
СПАСОВСКИ**

Не треба да имаме брза истрага, туку, напротив, треба да имаме квалитетна истрага, која ќе покаже кој го направил тоа, зошто го направил, дали го направил по нечија наредба, за што биле употребени овие фалсификувани лични карти и така натаму бидејќи самото фалсификување лични карти, патни исправи или какви било други документи е недозволиво. Токму во таа смисла мислам дека е пребрзана реакцијата дури и на господинот Чавков, во овој момент, кога се води истрагата, да соопштуваме детали што не смеаме да ги соопштуваме врз основа на закон.

Како Спасовски ја цени својата претходна изјава во телевизиско интервју во кое ги изнесе првите детали за истрагата и кога вети дека секој нов момент ќе ѝ биде соопштен веднаш на јавноста? Дали тој ја наруши тајноста на истрагата?

**СОФИЈА
КУНОВСКА**

Лудаци, крадци, психопати, повторувачи, бездушници, злосторници, манијаци, клептомани, скотови, сверови, гадови, гниди, штетници, сатрапи, багра, уличари, глупаци, сакати, бездарници...

Уште еден во низата од раководството на СДСМ со арогантен и хистерично-вулгарен дневно-политички дискурс. Нервозата расте, опозицијата е сè поблиску до казната на народот.

**ПИТЕР
ВАНХОУТЕ**

Кога некому не му се допаѓа пораката, го убива гласникот. Мојата работа тука е да создадам пријатна атмосфера.

Ванхоуте, навреден од реалноста дека не го бива ни за гласник, реши сам да си ги крене акциите. Нека му каже некој дека на небитни фигури не се троши енергија.

ДВАЕСЕТ ГОДИНИ ОД ПОТПИШУВАЊЕТО НА ДОГОВОРОТ ЗА МИР ВО БИХ

ДЕЈТОНСКИОТ ДОГОВОР ОСТАНУВА

Дваесет години откако Дејтонскиот договор стави крај на три и полгодишната брутална војна и етничко чистење во Босна и Херцеговина, еден мировен договор сè уште функционира како Устав на земјата. Повеќе од една деценија, постои консензус меѓу странците дека Дејтонскиот договор не е погоден за водење на државата, која се стреми да биде полноправна членка на евроатлантскиот либерално-демократски свет.

Босна има за цел да стане дел и од Европската унија (речиси единственото нешто во што се согласува нејзината поделена политичка елита) и во НАТО. Дејтонскиот договор, барем во сегашната форма, е крајно несправеден и неверојатно тежок за спроведување. Никогаш не требаше да трае толку долго, па дури и тие што се задолжени за негово спроведување жалат дека нема датум за истекување или ревизија. Но, во блиска иднина, Дејтонскиот договор е тука за да остане, благодарение на недостигот на политичка волја да се најде прифатлива алтернатива.

Меѓународната заедница, сега предводена од Европската унија, а не од САД, ефикасно го призна тоа со нов пристап кон развојот на Босна и Херцеговина, кој се базира на економска, а не на уставна реформа. Со оглед на утврдените позиции на етнонационалистичката елита во земјата, која се развива врз основа на спонзорирани мрежи и ги злоупотребува стравувањата за враќање на конфликтот, Дејтонскиот договор, можеби, е најповолната опција за управување и за водење на државата.

Потпишан во Париз на 14 декември 1995 година, Дејтонскиот договор имаше клучна цел: да стави крај на тригодишната војна во Босна. Во војната загинаа околу 100.000 луѓе и се раселија повеќе од два милиона. Четириесет и четириесетмесечната опсада на Сараево и масакрот во Сребреница (каде што загинаа 8.000 луѓе) беа особено ужасни епизоди. Сликите од немоќни затвореници зад бодливата жица во заробенички кампови разбудува сеќавање на Втората светска војна во модерна Европа. Договорот беше изработен од Ричард Холбрук, главен преговарач на претседателот

Клинтон и помошник на државниот секретар, како и сериозна и решителна фигура, личност каква што недостига во договорите меѓу меѓународната заедница и Босна во текот на изминатата деценија.

Дејтонскиот договор ги подели завојуваните страни во земјата: муслиманите (Бошњаци) и Хрватите на една страна, и Србите, на друга. Договорот призна две територии со приближно еднаква површина: Република Српска и Муслиманско-хрватската Федерација, во која спаѓа поголем дел од населението. Овие два ентитета сега се ефикасни автономни региони со сопствена влада. Во постдејтонското движење во 1996 година, Федерацијата дополнително се подели на десет кантони за да се запре уште една војна што избувна меѓу Бошњаци и Хрватите.

Резултатот е тежок систем на владеење со повеќе нивоа. Со континуирана етничка нетрпеливост и со индивидуалната алчност на политичарите и на службениците, Дејтонскиот договор лесно може да се злоупотреби. Како што ми објасни еден

пратеник Бошњак, „Дејтонскиот договор дава алатки за развој, но, исто така, и многу алатки за блокирање, кои се посилни“. Во 2013 година се појавија демонстрации по безизлезната положба меѓу нивоата на власта, каде што на новороденчињата не им се издаваше матичен број потребен да патуваат во странство за итна здравствена грижа. Детето поради кое беа организирани демонстрациите на крајот умре.

По Дејтонскиот договор беше формиран Интернационален совет од 55 земји и организации за да го надгледува неговото спроведување, под раководство на „висок претставник“. Но, откако мандатот на Британецот Педи Ешдаун на таа позиција заврши во 2006 година, меѓународната заедница се повлече надевајќи се дека домашните политичари ќе ја преземат водечката улога во реформирањето на тој масивен систем. САД се повлекоа за да се фокусираат на други, поитни региони. Резултатот беше една деценија стагнација и зголемување на националистичката реторика.

Договорот, барем во сегашната форма, е крајно несправеден и неверојатно тежок за спроведување. Никогаш не требаше да трае толку долго, па дури и тие што се задолжени за негово спроведување жалат дека нема датум за истекување или ревизија. Но, во блиска иднина, Дејтонскиот договор е тука за да остане, благодарение на недостигот од политичка волја да се најде прифатлива алтернатива

▪ Во текот на изминатата деценија ние напредуваме, но се плашам од алтернативите - вели Аднан Хускиќ, политички аналитичар од Босна.

▪ Сè уште сме против нив, како што е со години. Постојат непомирливи позиции, исто како пред војната. Не верувам во капацитетот на политичката елита да дојде до подобро решение, и не гледам како би го направила тоа. Дејтонскиот договор го направи тоа за што беше наменет и не беше однапред познато дали ќе се постигне мир или дали ќе биде одржлив - вели еден западен дипломат.

▪ Но, мировен договор за прекин на војната не е исто што и договор што создава основа за современо, динамично, плуралистичко европско општество. Државното претседателство ротира на секои осум месеци, постојат тринаесет министерства за образование и 150 министри во земја од четири милиони жители. Земјата има премногу министри, а премалку лидери - вели тој.

Покрај тоа, Дејтонскиот договор експлицитно ги негира политичките права на некои од граѓаните на Босна. Со години, со право или не, меѓународната заедница го посочуваше случајот „Сејдиќ-Финци“ како најголемиот проблем на сегашниот систем. Сејдиќ и Финци се Босанци од еврејската и од ромската етничка заедница, кои успешно го предизвикаа Дејтонскиот устав во Европскиот суд за човекови права, особено одредбата дека тричленото државно претседателство и членство на Горниот дом на парламентот се посветени само на граѓаните што се декларираат како Бошњаци, Срби или Хрвати. Тоа, во суштина, ги лишува од право сите други етнички групи, вклучително и Босанците што ги избегнуваат етно-религиозните етикети. Но, обидите за промена на пресудата за

случајот „Сејдиќ-Финци“ не успеаја, по што следуваа напорни договарања во однос на други прашања.

Друг недостиг во претседателскиот систем е тоа што претседателот Хрват, во повеќе наврати, беше избран со бошњачки гласови бидејќи и двете етнички групи гласаат заедно во Федерацијата. Тоа ги поттикнува Хрватите да се жалат дека не можат да изберат свој претседател и некои повикуваат на создавање трета, хрватска, поддржава да се реши тој проблем. Во ноември 2015 година, Педи Ешдаун го посочи тоа движење како еден од факторите што ја водат земјата кон „идеална бура“ и можно повторување на 1992 година.

▪ Ние веќе имаме доволно проблеми со два ентитета, замислете како би било со три - вели еден Бошњак, член на парламентот.

За многумина од неспрското население во земјата постоењето на Република Српска е најголема навреда во Дејтонскиот договор. Тие гледаат на ентитетот како производ и награда за етничко чистење и геноцид, со одреден степен на оправдување. За време на војната, босанските Срби, со помош на Југословенската народна армија, во која доминираа Србите, си создадоа територија преку безмилосно етничко чистење; сега голем дел од таа територија ѝ припаѓа на Република Српска.

Човекот што најчесто е обвинуван за спречување на функционалноста на Босна е Милорад Додик, агресивниот претседател на Република Српска, кој редовно бара поголема автономија или дури и независност. Тој во неколку наврати ги предизвика државните институции и ја доведе во прашање одржливоста на Босна и Херцеговина.

Оваа година, Додик повика на два референдума: дали државните судови треба да имаат надлежност во Ре-

публика Српска и дали таа треба целосно да се отцепи доколку не се исполнат тие барања. И двете барања беа неуставни (т.е. законски недопустливи во согласност со Дејтонскиот договор) и тивко се напушти датумот за првиот референдум. Вториот треба да се одржи во 2018 година.

Додик се гледа како најголема закана за интегритетот и за стабилноста на Босна, но тој инсистира на тоа дека тој само ги завардува гаранциите за српската автономија загарантирани со Дејтонскиот договор.

Извори од Бања Лука, де факто, главниот град на Република Српска, укажуваат дека неговата националистичка реторика не се темели на вистинска желба за независност, туку дека тој само сака да ја зацврсти поддршката откако извојува тесна победа на изборите во 2014 година. Тоа е, исто така, мотивирано од загриженоста за тоа каква корупција може да открие поцврстиот централен судски систем во Република Српска.

И покрај повиците да се укине Република Српска од некои бошњачки политичари и други што сакаат унитарна држава, таа останува. Британскиот амбасадор Едвард Фергусон, важен лик, кој има водечка улога во спроведување на реформите под мандат на ЕУ, ги опишува таквите повици како неприфатливи исто колку и српските обиди за потцепнување на државните судски институции и за отцепување.

Додека Додик, се чини, е најочигледен националист демагог, политичарите од сите три етнички заедници добро научиле како да го експлоатираат системот. Спонзорството и клиентелизмот ги има во изобилство, а јавната администрација и државните претпријатија се преполни со политички назначени лица. Стравот од губење на работното место ги држи гласачите да бидат лојални на етнонационалистичките партии, додека една половина од електоратот останува далеку од изборите.

■ **Системот создаде тврдина од политичари што добија легитимност на изборите со помош на фрлање пари кај одредени социјални категории и со превработеност во државната апаратура и во државните претпријатија** - вели Хускиќ.

■ **Ако сакате парадигматски случај на државна контрола, не гледајте подалеку.**

Во една провокативна статија по антивладините протести во почетокот на 2014 година, поранешниот британски амбасадор во Сараево, Чарлс Крафорд сугерираше дека бошњачката елита и огромното мнозинство што има корист од врските со неа е исто толку виновно за неуспехите на земјата колку и Србите. Крафорд смета дека економски успешна, слободна и помалку крута Федерација ќе ги охрабри Србите да се откажат од својот отпор за унитарна држава.

Покровителските врски се далеку од несекојдневни во посткомунистичките општества и кај пазарите во развој и би било нефер целата вина да се стави на Дејтонскиот договор. Но, владејачкиот систем и етничкиот елемент во Босна го прави сценариото поопасно и покомпликувано. Невработеноста на младите е повисока од 60 проценти - највисока стапка во светот - и сè поголем број сиромашни млади луѓе разочарани од владејачката политика се покажуваат како плодна почва за радикален ислам и покрај предоминантната босанска традиција на умереност и на секуларизам.

Со тешкотиите за промена на системот на Дејтонскиот договор и итната потреба од работни места, ЕУ почна нова стратегија за Босна во 2014 година. Усвоен од Босна во 2015 година, новиот пристап се обидува да промовира економска либерализација место борба со трнливи уставни прашања. Наградата за реформите е подобрување на пристапниот процес на Босна и Херцеговина кон ЕУ и поддршката од меѓународните финансиски институции, како ММФ.

Покрај целта за зголемување на вработеноста и на порастот, дипломатите отворено кажуваат дека една од целите на „агендата за реформи“ е да се намали бројот на државни претпријатија, да се ослабат структурите што ги чуваат етнонационалистичките политичари. Тие се надеваат дека побогата, економски успешна Босна, со поголем приватен сектор што ќе тргува со сите етнички линии,

ќе биде поподготвена да се соочи со уставните реформи и да ја отфрли националистичката реторика. Дали елитата ќе ги прифати економските реформи што конкретно целат кон нивните бази на моќ е, сепак, под знак прашалник.

Во поширока смисла, меѓународната заедница се повлече од радикалните промени на Дејтонскиот договор и покрај многуте негови недостатоци.

■ **Ако има политичка волја, системот може да работи** - вели еден дипломат.

■ **Мислам дека понекогаш сме виновни за прекумерна идеологија. Менувањето на Дејтонскиот договор не е предуслов за членство во ЕУ, со неколку исклучоци како случајот „Сејдиќ-Финци“. Системот може да проработи, со добра волја.**

Повиците за Канцеларијата на високиот претставник да си ја врати активната улога во Босна - дури и до степен на укинување на Република Српска, ако Додик ја пречекори линијата - најверојатно нема да бидат послушани, освен ако безбедносната ситуација не се влоши значително. Иако има широко распространето сфаќање дека ОХР олабавила премногу брзо по 2006 година, дипломатскиот консензус сега е дека промената мора да дојде однатре, иако со привлечната надворешна поддршка од ЕУ и со парите од меѓународните финансиски институции. Однатре - и од Дејтонскиот договор. ■

Извор: „Форин полиси“
Превод: Ана Цветаноска

НАЈУБАВИОТ ИКОНОСТАС НА ЦРКВАТА ВО КРУШЕВО ИЗГОРЕЛ ВО ИЛИНДЕНСКОТО ВОСТАНИЕ

КАМБАНАТА ОД ОПОЖАРЕНАТА ЦРКВА „СВ. НИКОЛА“ СЕ СЛУШАЛА ОД КРУШЕВО ДО ПРИЛЕП

Од трговците, мајсторите, резбарите и зографите кои се доселиле овде, останала и црквата „Св. Никола“ од 1832 година. Таа била запалена по Илинденското востание, а во пламенот изгорел најубавиот иконостас во длаборез, дело на Петре Филиповски - Гарката

Пишува | Невена Појовска

Највисокото гратче на Балканскиот Полуостров се наоѓа токму во Македонија. На надморска височина од 1350 метри е сместен градот Крушево. Го посетивме пред празникот Свети Никола и уште еднаш се уверивме дека тој е еден од најстарите и најубавите градови во Македонија.

■ Крушево било споменувано уште во 1467 година, кога му било дадено на спахијата Хусеин бег заедно со Прилеп и со 30 други места. Кон крајот на 18 век овде се доселиле Власи од околината на Корча и Мијаци од Мала Река. Тие биле трговци, мајстори, резбари и зографи - раскажуваат крушевчани.

За градската историја и за градската култура и денес сведочат типичната архитектура на градот, градбата на старите куќи, носите и културното наследство. Неповторливо е чувството да се чекори по тесните сокачиња, низ старите куќи, излози, во чаршијата каде што сè уште може да се види натпис „Книжарница“ испишан со италијански, како што би се изразиле со современ речник, во месарницата во центарот на градот, „Црвена звезда“, во која сè уште се продаваат на далеку познатите крушевски

колбаси, и во неодминливата продавница „Балкан“, која продава исклучиво локум и целувки. Овде сè уште може да се чекори по тесни улички поплочени со камен и калдрма, поминувајќи покрај сините фасади на градските куќи, во кои вештите домаќинки сè уште плетат и везат пердичиња, чаршави и украсни прекривки, кои се составен дел од традицијата и обичаите на ова уникатно гратче. Старите крушевски куќи се вистински уметнички дела кои се правени кон крајот на 18 век и во текот на 19 век

Старите крушевски куќи се вистински уметнички дела кои се правени кон крајот на 18 век и во текот на 19 век

на 19 век. Тие се градени во духот на традицијата, при што се водело сметка за климатските услови, за конфигурацијата на земјиштето, за функционалноста и за естетскиот изглед. Нивната внатрешност претставува комбинација на убавото и практичното, а особено место зазема вградената поукнина која била исклучиво функционална и практична, изведена во дрво, давајќи му особена топлина на просторот. Во градот Крушево денес постојат 12 маала: Влашко, Таше, Струнга, Буша, Арбинеш, Коку, Мијачко маало, Горно маало, Крстот, Матак, Череш и Ѓупско маало.

Се упативме во центарот на градот. Целта ни е црквата „Св. Никола“, која гордо се извишу-

ва и ја разубавува секоја фотографија на Крушево.

■ Од трговците, мајсторите, резбарите и зографите кои се доселиле овде, останала и црквата „Св. Никола“ од 1832 година. Црквата била запалена по Илинденското востание. Во пламенот изгорел најубавиот иконостас во длаборез, дело на Петре Филиповски-Гарката - ни раскажа еден постар крушевчанин.

Црквата има централна позиција во чаршијата. Била изградена во 1832 година, а за време на Илинденското востание во 1903 година, како и голем дел од градот, била урната. Обновувањето се извршило во периодот од 1905 и 1907 година.

■ Црквата „Свети Никола“ е соборен храм во Крушево и се наоѓа во старата чаршија во централниот дел на овој мал град. Таа е една од најстарите сакрални градби во Крушево - ни рекоа кога влеговме во објектот.

Таа со својата големина и монументалност доминира во просторот на градот.

■ Црквата е трибродна базилика, со тоа што кај неа е издигнат средниот брод. На јужната страна од црквата е изградена камбанарија на која е поставен градскиот саат. Иконите во црквата ги изработил зографот Михаил со синовите Данаил и Никола, а иконостасот е дело на познатите копаничари Петре Филиповски - Гарката и Димитар Станишев. Најстарите икони изложени во оваа црква се од 1884 година - велат оттаму.

Црквата „Свети Никола“ е една од најстарите сакрални градби во Крушево

Во сакралните објекти се наоѓаат грижливо чувани, некои ретко видени, некои никогаш невидени мајсторски совршени дела кои говорат за одреден историски и уметнички период од православната култура. При посетата на црквата пред нас се распосла заслепувачката убавина на иконописот, живописот и на копаничарството.

■ Ќе се запознаете со големи уметнички дела на една автентична традиционална култура која е дело на големи мајстори, зографи, копаничари и иконописци, чиј опус на творештво е доста обемен и уметнички вреден - велат во црквата.

На јужната страна од црквата била изградена камбанарија на која е поставен градскиот саат. Потребата од јавни часовници во градовите придонела голем број камбанарији од црквите да се приспособат во саат-кули со извршување двојна функција како камбанарија и како саат-кула. Токму таква е камбанаријата на црквата „Св. Никола“ во Крушево.

Само многу мал дел од опожарената црква „Свети Никола“ денеска има во музејот на Илинденското востание и Крушевската Република и е зачуван цифеблатот (бројникот) на тогашната црква, чии камбани, како што се секаваа старите крушевчани, при опожарувањето се слушале до Прилеп. ■

ПОВЕЌЕ НЕМА ДА СЕ ИСПРАЌААТ ПАЦИЕНТИ ВО СТРАНСТВО НА ОПЕРАЦИЈА

▪ За три години на Клиниката за детската хирургија се направени 185 операции на срце кај бебиња и кај деца. Македонскиот тим самостојно ги извршува операциите под надзор на американските лекари. Како ја коментирате оваа бројка?

ЧАДИКОВСКИ: Јас сум презадоволен како напредува проектот од хируршки аспект. Оваа година имаме поголем број интервенции за 25 до 30 отсто од претходната година и таа бројка и тенденција сè повеќе и повеќе расте, а mortalitetот сè повеќе ни се намалува. Сето ова оди во прилог на тоа дека тимот сè повеќе го добива соодветното знаење. Тоа значи дека навистина веќе нема потреба децата да се испраќаат во странство на операција. Во петте мисии кога доаѓаат американските лекари, сега имаме и дополнување на таа динамика, со тимот од Белград, со институтот „Мајка и дете“. Тимот од македонската страна е оформен. Тие деца што досега се праќаа како итни случаи, заедно со професорката Мила Стаевик, ќе се оперираат во Македонија, така што комплетно се затвори проектот и веќе ниедно дете нема да се испраќа на интервенција во странство, туку операциите ќе се извршуваат во Македонија. Бројката е задоволителна, тенденцијата расте. Очекуваме годишно да имаме околу 120 деца, а 70 отсто од нив би биле новороденчиња. Динамиката е стотина деца годишно да бидат оперирани во Македонија.

▪ Педесет отсто од интервенциите се сработени комплетно од македонскиот тим, а некои од полесните интервенции ги работат асистентите на главниот хирург. Значи имаме сериозен тим. Уште колку време ќе ни треба помош од американските лекари?

ЧАДИКОВСКИ: Динамиката на бројот на операции кои се прават од страна на македонскиот тим почна минатата година. Идејата е тој процент да натежнува повеќе на страната на македонскиот тим на сметка на американскиот. Во детската кардиохирургија постојат околу 180 дијагнози со различна комплексност и тие се делат во пет групи во однос на тежината на дијагнозата и во однос на состојбата на детето. Американскиот тим проценува кога ќе бидеме спремни и кој тип операции може сами да ги извршиме во текот на оваа фаза на едукација. Оваа година самостојно имаме направено повеќе од 40 отсто од операциите. Ќе бидеме самостојни во моментот кога ќе добиеме тим на македонски кардиохирурзи со лиценца. Што значи тоа? Пред неполни три месеци првпат се воведо катедра и супспецијализација по детска кардиохирургија во Македонија. Јас пред три месеци се запишав на супспецијализација. Таа трае две години. Целиот проект трае пет години од моментот кога започна едукацијата, а тоа значи дека нам ни остануваат уште неполни две години за да го заокружаме проектот.

▪ Кој сè го сочинува македонскиот тим?

ЧАДИКОВСКИ: Тимот брои околу триесетина членови. Хируршкиот тим во салата е составен од двајца хирурзи, две инструментарки, перфузионист, медицинска сестра, анестезиолог и анестезиолошка сестра, неколку медицински сестри во интензивна нега, специјалисти педијатри, кардиолозите на клиниката за детски болести како и кардиолозите од хирургијата за возрасни. Американскиот тим што се занимава со интервентна кардиологија кај деца заедно со тимот од

кардиологија таму ги извршуваат интервенциите.

▪ Која е најтешката операција што ја извршил д-р Чадиковски?

ЧАДИКОВСКИ: Таа операција се вика „Глен“, а името го добила по докторот што ја извел првпат. Стануваше збор за дете со една комора што има многу мали крвни садови, артерии што носат крв во белите дробови. За да ги зголемите тие крвни садови морате главната вена која се влева во срцето да ја садите во крвните садови. Оваа операција се прави на бајпас-машина. Пациентот беше тримесечно бебе што тежеше едвај пет килограми. Сега и живо и здраво. Последниот смртен случај го имавме во февруари. Во 2015 година имавме само два смртни случаја. Секоја година за сто отсто се намалува смртноста на децата и кај бебињата што се оперираат. Оваа година се движиме во светски рамки. Тимот се формира и навистина се потребни пет години за да „порасне“ проектот.

▪ Колку е реално изводливо Македонија да стане регионален центар за кардиохирургија за деца?

ЧАДИКОВСКИ: Детската кардиохирургија претставува една од најдефицитарните специјализации во светски рамки. Секаде, освен во најголемите центри за детска кардиохирургија како „Бостон чилдрен хоспитал“ на пример, тимовите се сведуваат на двајца кардиохирурзи. Принципот на миграција на пациенти е нормален, така што за очекување е кај нас да дојдат пациенти од Косово. Кај нас, на Клиниката за детска хирургија се оперираат многу пациенти од Косово, бидејќи тие немаат ниту детска хирургија, ниту пак детска кардиологија. Регионалноста е неминовна ако тимот функционира. Тимот треба да опс-

тои и да нуди квалитет за да може отсекаде да привлече пациенти и да биде транспарентен со цените.

▪ Во Македонија годишно се раѓаат 250 бебиња со вродени срцеви аномалии, а статистиката вели дека половина од нив се оперираат. Дури 70 бебиња се помали од 12 месеци. Дали и тие пациенти се оперираат во Македонија?

ЧАДИКОВСКИ: Да и тие пациенти се оперираат кај нас. Оваа година многу се намали бројот на македонски пациенти кои беа испраќани во Бугарија на интервенција. Оваа година беа пратени максимум пет. Тенденцијата е следната година веќе да не се испраќаат пациенти во странство. Деновиве имаме случај што треба да го оперираме. Станува збор за дете кое порано било испраќано на операција во Бугарија, но сега таа операција ќе ја извршиме во Скопје.

▪ Во минатата година неделникот „Република“ го прогласи тимот на Клиниката за детска хирургија во личината што ја одбележаа календарската година. Продолжуваат ли со исто темпо понатаму?

ЧАДИКОВСКИ: Не со исто темпо, туку ќе се обидеме да бидеме и подобри! Оваа година имаме повеќе успеси и од лани, спасивме голем број деца и тоа ме прави посебно среќен. Спасивме деца со екстремно тешки вродени мани. Сметам дека Македонија треба да биде горда на овој тим кој многу пожртвувано и многу часови и часови поминува на работа. Тие две недели кога се подготвува пациентот за операција, се работи од утро до вечер, без разлика дали се викенди или празници. Драго ми е што одвреме-навреме некој ќе се сети на нас и тоа е мотивирачко. Тоа те тера напред, кога ќе ги видиш реакциите на луѓето. ■

Последниот смртен случај го имавме во февруари. Во 2015 година имавме само два смртни случаи. Секоја година за сто отсто се намалува смртноста на децата и на бебињата што се оперираат. Оваа година се движиме во светски рамки, вели д-р Чадиковски

Разговараше | Александра М. Бундалевска
Фото | Александар Ивановски

За три години на Клиниката за детската хирургија се направени 185 операции на срце кај бебиња и кај деца. Македонскиот тим самостојно ги извршува операциите под надзор на американските лекари, а педесет отсто од операциите досега ги извршил македонскиот тим. Во Македонија годишно се раѓаат 250 бебиња со вродени срцеви аномалии, а статистиката

вели дека половина од нив се оперираат. Дури 70 бебиња се помали од 12 месеци. И тие пациенти се оперираат во Македонија. Проектот на едукација и формирање на тимот трае пет години, а целта е повеќе да не се испраќаат пациенти во странство на операција, вели во интервју за „Република“ д-р Владимир Чадиковски, специјалист по детска хирургија и шеф на одделот за детска хирургија при Универзитетската клиника во Скопје.

РУСКИ СВЕДОШТВА ЗА ГРЧКАТА ПОЛИТИКА КОН ОСМАНЛИСКА МАКЕДОНИЈА

Заплашувања, терор и насилство

продолжува од претходниот број

Во текот на грчката „Македонска борба“, бројни биле сведоштвата на руските дипломатски претставници во османлиската држава за заплашувањата, теророт и за насилството на грчките пропагандни структури во Македонија, извршени врз мирното македонско население

Пишува | г-р Димитар Љоровски Вамваковски

Руските конзули набљудувајќи ја ситуацијата во османлиска Македонија заклучиле дека доколку османлиските власти не преземале соодветни мерки, би имале сериозни тешкотии во соочувањето со дејноста на грчките паравоени формации отколку со четите на Македонската револуционерна организација (МРО). Во руски извештај од 12 јуни 1907 година, испратен од Солун, било наведено: „грчките револуционерни комитети... буквално ја имаат преплавано Македонија“ и дека „големиот број грчки банди што се имаат пробиено во Битолскиот вилает се објаснува со тешкотиите во одбраната на [османлиско-грчката] граница, како и со значителната мера на попустливост на турските власти“.

Во посочениот период јасна била политиката на османлиската власт околу дејствувањето на грчките паравоени формации. Имено, Високата порта, надевајќи се на меѓусебниот судир меѓу вооружените сили на

МРО и грчките андарты, сметала дека ќе извлече корист, на тој начин оправдувајќи го неспроведувањето на Мирштецките реформи со несигурната и насилна ситуација во Македонија. На таков начин, месните власти честопати имале отворена или премолчена соработка со грчките пропагандни институции, а неретки биле и заедничките и координирани акции против македонските револуционерни сили. Па така, во веќе споменатиот извештај може да прочитае за позицијата на османлиските власти кон „Грците како на премолчени сојузници“ во борбата против МРО и дека истата „се има вкоренето кај пониските административни и воени власти“. Веднаш потоа во самиот извештај бил поместен пример за ваквите меѓусебни релации:

„Карактеристичен во овој однос е следниот случај, што се одигра во Кајларската каза (Битолски вилает). При нападот на грчка банда на селото Емборе, офицерот, испратен со одред за фаќање на оваа банда, се приближил до селото, наредил да се свират сигнал, и на тој начин ѝ ставил на знаење на бандата за доаѓањето на војската“.

Во еден друг извештај од 3 јуни 1907 година, испратен од рускиот конзулат во Солун до руската амбасада во Истанбул, стои дека османлиската влада наводно преземала мерки против грчкото паравоено движење, „кое, во суштина и е симпатично и ѝ оди во прилог, сè дури тоа не се свртело против самата неа“.

Исто така, во руските извештаи се посведочени голем број напади и заплашувања на цели македонски

села и убиства на поединци од страна на грчките андарты. Во извештај на рускиот конзул од Битола од 5 јуни 1907 година бил споменат нападот на 60-члената група на водачот Георгиос Цонтос - Вардас врз селото Оштира, Костурско, која убила четворица и ранила тројца македонски егзархисти. На 18 мај истата година селските мухтири на неколку егзархиски села (Градобор, Дудулари, Ново Село, Арапли и Бугариево) од Солунско испратиле писмо до рускиот цивилен агент во Македонија, Демерик, во кое биле изнесени голем број напади на грчките андарты во околината на нивните села. Така, на 8 јануари Хаџи Марко Констандинов од селото Негован, Солунско, бил убиен од „грчки убијци“; потоа, наредниот ден, на 8 јануари, андартите му ја потпалиле куќата на Никола Петров од Ново Село, Солунско. На 12 март преку ноќта една многубројна грчка банда го нападнала селото Горно Куфалево, Солунско, при што биле изгорени куќите на петмина селани, убиен бил Константин Офил Масларов, ја раниле Марија Ив. Масларова, а како плен земале петмина, од кои четворица биле малолетни деца.

По бројните изнесени сведоштва на селските мухтири, тие на крајот од писмото го наведуваат следното:

„Од погорново се гледа дека нас не убиваат и на улицата и во полето, не напаѓаат во нашите училишта. При таквата грозна положба не можеме да си ги гледаме нашите мирни полски работи, а од тоа уште и нашите деца изумираат од глад и вергијата на царштината не ќе можеме да ја исплатиме“.

Потоа, тие го замолиле Демерик за следново:

„Ве молиме најсмилано да благоволите да се застапите за нашата судба и да бидат преземени потребните мерки да ни се запази животот, било со тоа што

ќе се постави војска по нашите села, било со тоа што ќе бидат поставени жандари, и да ни биде дозволено да држиме по десет пушки во нашите села поради самозаштита“.

Посебно внимание привлекува писмото на пет жени од селото Лисолај, Битолско, испратено на 10 јуни 1907 година до рускиот императорски агент во Битола. Поради неговото значење во однос на полесното разбирање на дејноста на грчката вооружена пропаганда, истото ќе го пренесе во целост:

„Долупотпишаниве, родум сме од селото Лисолај (Битолско); минатата 1906 година, во месец јуни, грчките андарты ги исклаа сите шестмина мажи од наша куќа, имено: поп Диме п. Иванов, поп Васил п. Георгиев, Глигур п. Димев, Ристо п. Димев, Коста Тасев и Милан п. Георгиев, сите тие беа од една фамилија, ние сме останати само 7 жени со 17 деца, ниту едно способно за работа, а маж ниту еден.“

Ние од страв и од притисок од нашите селани, кои се гркомани (патријаршисти, б.н), избегавме овде во градот (Битола, б.н) и сме прибрани во две кошари во Јени-маале, а во селото имаме ниви, ливади, лозја, куќа и др. Минатата недела појдов во нашето село, со цел да ги видам и да ги покосам нашите ливади; но селаните Недан Матев, Тале Ивановски, Куте Неделков, Иванче Неделков, имаше и други селани, ми рекоа дека нема да ме остават да ги косам ливадите, ако не земам дозвола од овдешната грчка митрополија и од Мито Илов, овдешен кондурација од нашето село.

Ваше Превосходство, како да одиме по грчките митрополии

да стануваме Грци, кога тие ни ги исклаа мажите и ни оставија толку дробни сираци да гладуваат? А од каде ќе прераниме толку души, кога селаните не ни дозволуваат да ги обработиме нашите ливади и ниви? Целта им е или да станеме Грци, или да изумриме од глад.

Најпокорно Ве молиме, сите 7 жени со 17 деца, да се застапите, Ваше Превосходство, и да го преземете потребното за да ни биде дозволено да си ги обработиме нивите и да ги покосиме ливадите; ако од селаните не сакаат да ги земат да ги обработуваат понапалу, тогаш да најдеме луѓе од друго село, се разбира, со гаранција од селото, дека тие нема да ги вознемируваат тие луѓе.

Остануваме со надеж дека желбата ќе ни се задоволи и дека ќе се сожालите над толкуте невини души, што страдат за корка леб“.

Град Битола, 10 јуни 1907 година
Мара п. Димева
Јанина п. Василева
Темјана Тасева
Тодора Глигурова
Илина Ристева

Истовремено, водачите на грчките паравоени формации испраќале писма до одредено егзархиско село, со цел да ги заплашат жителите, а со тоа да ги принудат да ја напуштат Егзархијата и да ја прифатат Патријаршијата. На таков начин Македонците преку ноќ од „Бугари“ би станале „Грци“. Ваквите случаи биле забележани и во руските извештаи. Во еден таков од 4 јули 1907 година, стои:

„Жителите од селото Зборско (Караџа-Абдска каза) грчките андарты продолжуваат да ги беспокојат, сакајќи да го добијат своето, со тоа што ќе ги присилат да преминат на страната на Патријаршијата. Кон крајот на мај од началникот на грчката банда Мелас Панос биле испратени едноподруго две писма до селаните од ова село, со упорно барање за преминување во Патријаршијата и со предупредување, дека, во случај на отпор од нив, ќе биде сотрено до тлото целото нивно имање, а самите тие ќе бидат исклани како јариња; додека со нивното преминување во Патријаршијата тој им ја ветува својата заштита и преземање на сите мерки за пронаоѓање на шестмина исчезнати селани. Меѓутоа, селаните од Зборско не се исплашиле од неговата закана и остануваат како и порано егзархисти; во истовреме и Грците се закануваат, па на 14 јуни тие фатија двајца овчари со 40 овци од ова село и, давајќи им ги потребните наредби, ги пуштија назад во селото“.

КРАЈ

КНИЖАРНИЦАТА „МАТИЦА ЕКСКЛУЗИВ“ ПРЕПОРАЧУВА:

1

Американски дервиш
Ајад Актар

2

Козметика на непријателот
Амели Нотомб

3

Сите соништа на светот
Тереза Ревај

4

Последниот завет
Сем Борн

5

Славејот
Моргана Галовеј

СВЕЧЕН СОБИР ВО ДПМ ЗА „ДЕНОВИ НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ“

Академик Матеја Матевски е прв добитник на наградата „Блаже Конески“

Наградата се доделува за врвни творечки остварувања од парадигматски карактер, со трајни белези во развојните процеси на македонската литература и со значајни проблесоци во литературните и културни центри во Европа и во светот

Бардот на македонската поезија, академик Матеја Матевски, е прв добитник на „Повелбата на Блаже Конески“ што Друштвото на писателите на Македонија ја доделува за врвни творечки остварувања од парадигматски карактер, со трајни белези во развојните процеси на македонската литература и со значајни проблесоци во литературните и културни центри во Европа и во светот.

„Повелбата на Блаже Конески“ неодамна ја установи ДПМ во знак на чувствување на големиот поет и прв претседател на македонската писателска асоцијација Блаже Конески. Повелбата ќе се доделува на секои пет години. На академик Матеја Матевски признание ќе му биде врачено на 17 декември, на свечениот собир што по тој повод ќе се одржи во рамките на традиционалните Денови на Блаже Конески.

Матеја Матевски (роден 1929 година во Истанбул) е автор на богат и значаен поетски опус. Својата прва стихозбирка, „Дождови“, ја објави пред 60 години, смело афирмирајќи ги новите модернистички тенденции, кои оттогаш до денес се проткајуваат во сите важни фази од развојот на современата македонска литература. Неговата поезија е презентирана во посебни книги на 25 јазици во светот.

За своето творештво Матеја Матевски е добитник на врвни книжевни награди што се доделуваат кај нас и во светот, меѓу кои и на наградата „Златен венец“ на Струшките вечери на поезијата. Матеја Матевски е член на Друштвото на писателите на Македонија од 1956 година. Бил претседател на ДПМ и на Македонската академија на науките и на уметностите. ■ (Н.П.)

АНТОЛОГИЈА

Блаже Конески (1921-1993)

СПОМЕН ПО МНОГУ ГОДИНИ

Имав можеби неполни дваесет години

кога напишав:

„така рикаше маката во мене

дека сум роден во смачкано племе“.

И досега,

по толку долго време,

ме следи истата таа мака,

и дури поголема,

така што дури можам,

сејач на глуво семе,

да го сменам малку зборот

и да речам:

„уште рика истата мака во мене

дека сум роден во

смачкано племе“.

Но сепак, се надевам,

дека не е туку така

што сум бил подложен на

таков искус

и на таква една мака.

100 НАЈУБАВИ СЛИКИ НА СИТЕ ВРЕМИЊА

„Џокеи“ на Анри Тулуз Лотрек

„Џокеи“ е дело на Анри Тулуз Лотрек (1864-1901), француски сликар, голем мајстор на литографијата, чии омилен мотиви се личности и настани од ноќниот живот на Париз. „Џокеи“ е насликана во 1882 година, а таа денес се наоѓа во Музејот во Мадрид, Шпанија.

Ликовите во делата на Тулуз Лотрек се насликани без нималку сентименталност, сугестивни се, но без иронија и со остра карактеризација на ликовите. Неговите дела имаат висока уметничка вредност и претставуваат незаменлив општествен документ. ■

ТОП 5 НАГЛЕДАНИ ФИЛМА

во САД викендов

1

ИГРИТЕ НА ГЛАДНИТЕ: МОКИНГЏЕЈ, ВТОР ДЕЛ
THE HUNGER GAMES: MOCKINGJAY – PART 2

Заработка: 11.400.000 \$

Жанр: научна фантастика
Режија: Френсис Лоренс
Актери: Џенифер Лоренс, Џош Хатчерсон, Лиам Хемсворт

2

ВО СРЦЕТО НА МОРЕТО
IN THE HEART OF THE SEA

Заработка: 11.100.000 \$

Жанр: акција
Режија: Рон Хауард
Актери: Крис Хемсворт, Килијан Марфи, Брендон Глисон

3

ДОБРИОТ ДИНОСАУРУС
THE GOOD DINOSAUR

Заработка: 10.300.000 \$

Жанр: анимиран филм
Режија: Питер Сон
Актери: Џефри Рајт, Френсис Мекдорманд

4

КРИД
CREED

Заработка: 10.100.000 \$

Жанр: драма
Режија: Рајан Куглер
Актери: Мајкл Б. Џордан, Силвестер Сталоне, Теса Томсон

5

КРАМПУС
KRAMPUS

Заработка: 8.400.000 \$

Жанр: комедија
Режија: Мајкл Доерти
Актери: Адам Скот, Тони Колет, Дејвид Кокнер

ВЕСЕЛА БОГДАНОВИЌ,
НАЈДОБРАТА МАКЕДОНСКА НАСТАВНИЧКА

Учениците се мои партнери во креирање на наставниот процес. Нивните идеи за реализација на наставните содржини и за примена на нестандартни материјали се бесценети, а тие секогаш уживаат кога наставникот ќе ги испочитува и ќе ги праша за идеја или за мислење, вели Богдановиќ

ВО НАШАТА УЧИЛНИЦА НЕМА НАТПРЕВАР

Разговараше | **Александра М. Бундалевска**

Весела Богдановиќ е одделенски наставник во ОУ „Кочо Рацин“ во село Ивањевци, Могила, и е една од педесетте најдобри наставници во светот. Богдановиќ своите први чекори кон квалитетно образование ги направила со фондацијата „Чекор по чекор“, кога како студент, во 2000 година присуствувала на обуката во основните училишта во

Македонија. Оттогаш, таа е најдобриот застапник на методологијата која е насочена кон детето и изворен ентузијаст, кој постојано се усовршува и во својата секојдневна практика применува најсовремени наставни методи. Нејзините ученици секојдневно истражуваат, учат низ игра и учат со помош на информатичката технологија, како да се наоѓаат во некое одлично училиште во високоразвиените земји.

• **Годината што изминува ќе ја паметите по многу работи, но најмногу по изборот за педесетте најдобри наставници во светот. Многумина ученици им завидуваат на Вашите ученици бидејќи им предава една од најдобрите педесет наставници во светот. Ве обврзува ова признание?**

БОГДАНОВИЌ: Моите ученици и нивните родители како и учениците и родителите на дечињата од претходните генерации низ изминатите 13 години, се мои партнери кои со срдечност ги прифаќаат моите идеи и секојдневно ја поддржуваат и ја охрабруваат мојата работа. Признанието „Глобал тичер прајс“ е наш заеднички успех. Не би можела да речам дека ова признание ме обврзува

на некој начин затоа што љубовта кон професијата во која се посветувам 24 часа со огромно задоволство, е токму таа која лично и силно ме обврзува да креирам и да реализирам креативна настава независно од наградите и признанијата. Сè што имам како идеја, изработка, позитивно и негативно искуство при примена на идеи на час, ги споделувам јавно, секогаш со напомена дека тоа се мои искуства кои секој може да ги користи доколку му одговараат во целост или да ги приспособи во својата примена, според бројот на деца и според условите за работа. Особено внимание посветувам и сум посветувала на соработка со огромен број колеги со кои секојдневно комуницирам во насока

на размена на идеи и заедничка работа на барање најдобри универзални решенија. Бројот на креативни наставници во нашата земја, во соседните и во далечните земји е навистина голем, а јас уживам што токму тие се моите најголеми поддржувачи.

• **Какви се часовите на една од педесетте најдобри наставници на светот?**

БОГДАНОВИЌ: Учениците се мои партнери и во креирање на наставниот процес. Нивните идеи за реализација на наставните содржини и за примена на нестандартни материјали се бесценети, а тие секогаш уживаат кога наставникот ќе ги испочитува и ќе ги праша за идеја или за мислење. Досега не постои

напишана методика на работа која подобро ќе може да го насочи наставникот кон квалитетна работа од желбите и од потребите на децата. Во нашата училница нема натпревар. Секој миг го користам за воспитување, соработка, заемна помош и за радување на туѓиот успех како на свој. Реупотребата и комбинациите на веќе подготвени и претходно употребени дидактички материјали се тајна за обезбедувањето богата, стимулативна средина за учење во секоје време. Методот на визуелна и сензомоторна стимулација или методот на учење преку стимулативни дидактички поставки се личен белег и составен дел на сите наши активности. Методот „изненадување“ е уште една магична алатка која многу ми помага за привлекување и насочување на вниманието на децата во насока на воочување и анализа, учење преку игра, заклучување по аналогија и реализација на цели со слободна разработка на почетни идеи. Принципите на достапност на различни средства, актуализацијата, изборот, самоуправување на личноста и кооперативноста, се принципите што овозможуваат наставниот процес да дозволи градење на клучните компетенции на 21 век кај децата од најмала возраст. Методот „ненаметливо наметнување“ е всушност клуч за многу ситуации во кои едукаторот од една страна сака и треба да пренесе прецизни информации, а од друга страна сака тоа да биде спонтано, како дел од игра. Овозможува дечињата лесно да влезат во трага на откритие и сами да стигаат до заклучоци поттикнати од малку ненаметливо наметнување. Ова е важно за самовербата на учениците бидејќи токму самовербата најсилно ги поттикнува на понатамошни иницијативи и на активно вклучување активности.

• **Американската амбасада Ве избра за инспиративна жена на годината во областа на образованието. Колку им бевте инспирација на Вашите ученици и тие да го продолжат Вашиот пат или пак да се пронајдат себеси во други области?**

БОГДАНОВИЌ: Дечињата секогаш имитираат модели на однесување кои им се секојдневно достапни. На тој начин ги градат своите ставови, своите начини на дејствување, однесување. Така, кај децата кои учат во креативна средина, а при-

тоа секојдневно учествуваат во нејзино креирање, во голема мера се развива дивергентно мислење. Стануваат личности кои секогаш за еден проблем се обидуваат да најдат повеќе решенија до идеалното, за еден предмет се обидуваат да најдат различни намени. Воопшто не е важно која професија ќе ја изберат во животот затоа што јас секојдневно ги воспитувам на значењето, користа и за убавините на различните професии. Важно е тоа дека креативноста, вештините за меѓусебна соработка, заемна почит, радување и поддршка на туѓ успех, верувањето во сопствените способности за изнаоѓање решенија и идеи, се клучни вредности и вистинско богатство на личноста, а со нив секој може да биде успешен во професијата што ќе ја одбере кога ќе дојде време за тоа.

• **Додека го договаравме интервјуте, Вие бевте во Србија, на предавања. Кажете ни за какви предавања станува збор?**

БОГДАНОВИЌ: Се работеше за меѓународни трибини, кои со мојата колежка Марија Петреска ги одржавме во пет града во соседна Србија, а имаа за цел зајакнување на стручните компетенции кај вработените во образованието. Трибините се реализираа на покана и во организација на учителското друштво „Лесковац“, поддршка од Сојузот на учители на Србија, а со одобрение и акредитација од страна на Министерството за образование, наука и технолошки развој на Србија како и Заводот за унапредување на образованието на РС. Точно 1.000 едукатори од Белград, Ниш, Крушевац, Прокупље и Лесковац, по овие трибини добија акредитирани сертификати за стручно усовршување. Пред еден месец Регионалниот центар за стручно усовршување на вработените во образованието Чачак, исто така, ми овозможи шанса да одржам трибина за колегите од тој регион, а тоа го потврдува фактот дека просветниот кадар сака да соработува и да разменува идеи. Навистина прекрасни искуства и голема чест во исто време.

• **Кои се Вашите желби и планови за следната година на професионален план?**

БОГДАНОВИЌ: На покана и на делумно спонзорство од страна на „Фондацијата Варки Џемс“, која ми го додели признание „Глобал

прајс“, имам шанса да учествувам како амбасадор едукатор на следната церемонија во Дубаи и тоа е прекрасна можност за размена на идеи со колегите од целиот свет. Се радувам и на соработката со голем број родители отсекаде. Тоа посебно ме радува.

• **Вашето име е Весела, а велат дека името многу говори за личноста што го носи. Отсекогаш сакавте да бидете учителка, со оглед на тоа дека потекнувате од учителско семејство?**

БОГДАНОВИЌ: Името го наследив од својата баба, која исто така беше весела и сакана учителка. Да, навистина сум весела, се обидувам да бидам позитивна личност која охрабрува, соработува, поттикнува, која им дава самоверба и на другите. И мојот дедо беше учител. Секогаш ја сонувал оваа професија и растев со желбата за неа. Мојата мајка, исто така, беше просветен работник, наставник по македонски јазик. Токму од неа научив каков треба да биде добриот наставник - професионалец: насмеан, срдечен, пријател со своите ученици, партнер со нивните родители, пријател и соработник со колегите. Од неа научив дека наставниот процес може да биде креативен и забавен, независно од тоа со колкава возраст на ученици се работи. Пораснав со книги и со дневни подготовки на масата во дневната соба. Тоа е за мене најубавата домашна атмосфера која поттикнува на едукација и на креативност. Татко ми ми ги раскажуваше најубавите приказни што ги паметам и денес. Верувајте, пред еден месец, како мало дете го замолив мене и на мојата внука повторно да ни ја раскаже приказната за комарчето и за бумбарчето. Не сум чула некој да раскажува поубаво, поинтересно. Од друга страна, често ги користам неговите идеи за пренамена на отпаден материјал за едукација. Иако е инженер по професија, во улога на родител навистина знае да биде и добар учител за своите деца и внуци. Најблиските навистина влијаат во развојот на децата и во насочување на нивните интереси. ■

Со секој купен број на „Република“ добивате попуст од 50 денари за кино-проекции во „Милениум“

попуст
50
денари

Важи од 18.12. - 24.12.2015

КИНО МИЛЕНИУМ 3D

ИЗЛОЖБА НА ФОТОГРАФИИ ОД МАКЕДОНСКАТА ПРИМАБАЛЕРИНА ОД СВЕТСКИ РАНГ

ЗОИЦА ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: МОЈАТА ПРОФЕСИЈА БЕШЕ МОЈА РАДОСТ

Пишува | Невена Пойовска
Фото | Александар Ивановски

Името на Зоица Пуровска-Велевска е синоним за примабалерина, за балетот, за моќта на позитивната мисла, за верата, за бескрајната љубов кон играта... Деновиве се отвори изложба на фотографии од претставите на оваа уметница, која на достоин начин ја продолжи светлата традиција на втемелувачите на балетската уметност во Македонија од првата генерација балетски уметници до генерациите што следуваа подоцна како исклучително духовно посветен балетски уметник. Тоа беше повод да поразговараме со Зоја, која е родена е во 1956 година во Скопје. Има завршено средно балетско училиште во класата на проф. Елисавета Кушовска, која е најзначајната фигура во нејзиното професионално формирање. По-

доцна го надградува своето знаење со едногодишната специјализација во колежката на балетската уметност, Москва, Русија. Се вработува во МОБ и му останува верна на колективот цели 25 години со својата студиозност, интерпретација, страст и емоционалност во танцот, перфекционизам и бескрајна љубов во професијата. Името на Зоја го краси блескава национална и интернационална кариера и е добитничка на низа награди, меѓу кои највисоките државни признанија на Р. Македонија: наградата „11 Октомври“ за животното дело и наградата „13 Ноември“ на град Скопје.

Остварени безброј улоги во балетски претстави.

■ Кога првпат ги облековте шпиц-патиките?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Тоа беше на почетокот од моето школување, во 1966 година во Скопје во тогашното балетско училиште беше првиот контакт со шпиц-патиките и со балетот воопшто.

■ Кои беа Вашите идоли-балерини?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Пред сè, тоа беше нашата примабалерина Натка Пенушлиска-Митровска, а подоцна и светски ремираната Маја Плисецкаја, Наталија Бесмертнова, Максимова и многу други ремирани балерини на „Болшој театарот“ во Москва.

■ Од кого најмногу учевте за балетот?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: За мојата успешна балетска кариера и воопшто за моето школување најзаслужна е професорката Елисавета Кушовска, балетски педагог, кој темелно, постапно и стрпливо ми ја пренесуваше балетската азбука.

■ За што мечтаевте кога бевте млада балерина и дали Ви се исполнија желбите?

Животот е еден круг со минлив век. Единствено важно е тоа што ќе остане зад нас, доброто дело, убавиот збор и балетското творештво на еден уметник, кое останува врежано во животот на сцената, вели Зоја

ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Мечтаев да станам вистинска балерина на сцената, да танцувам во сите безвременски балетски дела. Секако дека се остварија желбите, јас, сепак, го живеам мојот сон. Мојата професија беше моја радост.

■ Една години бевте на специјализација во Москва. Кои искуства ги донесовте од Русија?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Сето знаење од мојата средина го надградував во Москва учејќи од најдобрите педагози и репетитори во државното московско училиште зашто, сепак, таа земја е колекката на балетот. Наставата беше бесценето вредна и од аспект на теоретските познавања, но и од аспект на практичната настава, која е основата на оваа сценска уметност.

■ Како беше да се биде примабалерина во 80-тите и во 90-тите години во Југославија? И како е денес?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Задоволството е, секако, исто, љубовта е неменлива за кое било време и епоха. Таа е двигател што не познава граници и која е занес на секој пожртвуван уметник, но, секако, приматот на една примабалерина носеше и голема одговорност пред публиката. Единствена предност беше тоа што во една голема држава како Југославија имавме многу поголема комуникација, размена на искуства, настапи, соработка, дружења и натпревари на цели колективи во позитивна конотација на напредок и на просперитет.

■ Која е улогата за која најмногу се врзавте и која најмногу Ви легна?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Секоја улога зема дел од мојата личност и јас го давам максимумот од себе во секое дело. Сепак, по-

себно место имаше улогата на источната кралица Мехмене Бану во претставата „Легенда за љубовта“, која бараше од мене не само техничка реализација, туку и длабоко внатрешно духовно доживување. За таа улога добив признание за примабалерина на Балканот.

■ Голем дел од својот приватен живот го поминавте со балетанот Зоран Велевски. Како две уметнички души функционираа заедно? Особено од истата професија. Имаше ли конкуренција?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Немаше конкуренција, имаше соработка, разбирање, чувствување на другиот, заемна почит и толеранција за да може да се функционира беспрекорно како една балетска двојка, како едно единство што е многу значајно за успехот на секое сценско дело.

■ Малкумина знаат дека еден кус период од Вашиот живот бевте во брак со бардот на македонското глумиште Ристо Шишков. Како го паметите и што е тоа што јавноста не го знае за него?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Тој беше една маестрална и комплексна личност за која негував љубов и почит. Беше висок професионалец и достоинствен човек од кого научив многу зрели работи во тоа време како млад уметник. Едноставно, ми беше чест да врвам покрај него.

■ Балетската професија е куса, но блескава. Со какви чувства се навркате на минатото?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Чувствата се неменливи, тие се силни и светли, како и на почетокот. Животот е еден круг со минлив век. Единствено важно е тоа што ќе остане зад нас, доброто дело, убавиот збор и

балетското творештво на еден уметник, кое останува врежано во животот на сцената.

■ Што правите во моментот... го затворивте Вашето приватно балетско училиште „Сцена“?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Сега одморам и уживам во животот, во сите тие работи за кои немав време во минатото. Понекогаш работам со мојата ќерка Ангела, која е професионална балерина и наследник на мојата духовна определба.

■ Со оваа изложба по многу години повторно излегувате во јавност. Дали овие фотографии се дел од Вашата приватна архива и кои периоди од Вашата кариера го опфаќаат?
ПУРОВСКА-ВЕЛЕВСКА: Овие фотографии се од различни временски периоди на мојата кариера и сите имаат огромна важност за мојот сценски живот. Тие се сведоштво за една посветеност и пожртвуваност, за еден креативен животен век во колектив исполнет со радост, љубов и со бескрајна почит. ■

...

Овие фотографии се сведоштво за една посветеност и пожртвуваност, за еден креативен животен век во колектив исполнет со радост, љубов и со бескрајна почит

СУЗАНА МАНЧИЌ

Мора да имате високи цели и секогаш да го кревате прагот на своите идеали. Најголем луксуз, кој ретко кога можам да си го дозволам, е да не работам ништо. Кога можете да си доволите такво нешто, тогаш тоа значи дека сте успеале во животот

УБАВИНАТА Е МИНЛИВА, А ГЛУПОСТА ВЕЧНА

Пишува | Марина Косићовска
Фото | Александар Ивановски

Додека Сузана Манчиќ успева да се дофати за едно кафе и да земе здив на пет минути, десетина жени ја наоѓаат подзатскриена зад еден столб во ходникот на Скопски саем. Возбудено ѝ се нафрлаат, секоја сака нешто да ѝ шепне, да сподели нешто со неа, да ѝ ја раскаже својата приказна, да се фотографира со легендарната српска водителка.

За некој од поновата генерација оваа претерана еуфорија, можеби, е малку чудна. Но, на „Профемина“, првата конференција во Скопје посветена на жената и на женските прашања, Сузана Манчиќ не беше само специјална гостинка, туку и вистинска сензација.

И ако сè уште не ви е јасно зошто, доволно е да отворите само една

од илјадниците нејзини изјави што се појавуваат кога пребарувате нешто за неа на „Гугл“. Таа не се срами од работите за кои смета дека една жена не треба да се срами. Таа е отворена, со свој став и без влакна на јазикот. Јавно кажува дека си ја подмладила интимата, но е и единствената што на исто толку дрзок јазик му врати на српскиот министер за одбрана, кој си дозволи коментира дека „сака кога новинарките толку лесно клекнуваат“. Сузана Манчиќ е актерка, водителка и ТВ-лице, која врвот на популарноста го достигна како лото-девојка во времето на Југославија, но и со своите експлицитни домашни видеа. Се фотографирала и за „Плејбој“, играла во неколку српски серии, напиша две автобиографски книги, а денес, на 59-годишна возраст, има своја емисија и се подготву-

...
Јас сум секогаш за жената и за женската солидарност. Да не си подметнуваме нога, да си подадеме рака затоа што сите знаеме дека животот на жените е тежок

ва за пишување на својот прв, како што вели, вистински роман.

На „Профемина 2015“ своето обраќање го почна со едно гласно „Доста!“.

Знаеме колку ѝ е тешко на жената, колку се очекува од неа, но во еден момент треба да се каже „Доста!“! Бракот е заеднички живот, мажите и децата треба да ни помогнат, да не одменат. Јас сум секогаш за жената и за женската солидарност. Да не си подметнуваме нога, да си подадеме рака затоа што сите знаеме дека животот на жените е тежок - им се обрати таа на присутните.

Според неа, сè се гледа на нашите лица, каков живот сме имале, низ што се сме поминале. Но, не постои грда жена, ниту грдо живо суштество, најважно е да се има душа.

Мора да имате високи цели и секогаш да го кревате прагот на своите идеали. Најголем луксуз, кој ретко кога можам да си го дозволам, е кога не работам ништо. Кога можете да си доволите такво нешто, тогаш тоа значи дека сте ус-

пеале во животот. Најголема среќа, пак, е кога ја работите работата што ја сакате - порака таа.

Кога, конечно, успеавме да стигнеме до неа покрај сите возбудени обожавателки, успеавме на кратко да поразговараме за тоа што значи да си жена на Балканот и на темата за која говореше на конференцијата - колку ни е приоритетен изгледот.

Мојот став е дека, се разбира, убавината е важна затоа што таа прва паѓа в очи, прво убавината го привлекува вниманието. Но, немојте да се потпирате само на убавината бидејќи од тоа нема да излезе ништо (се смее). Убавината е минлива, а глупоста е вечна. Зад убавото лице и убавиот изглед, мора да има сериозност, поточно сериозен пристап кон животот, мора да има образование и добрина на срцето и на душата. Така што убавината е тоа што ти го дава

Бог, но мораш и да зрачиш, мораш да ја надградуваш, мора да сидаш добри темели за таа твоја убавина, која ќе ја носиш целиот живот - вели Манчиќ.

Според неа, не само на Балканот, туку секаде е тешко да се биде жена.

Никаде не е лесно. Но, се бори, затоа и организираме вакви настани, затоа и се поврзуваме. На Балканот и понатаму жените не се изедначени со мажите ни по заработка, ни по стаж, ни по условите за работа. Да не правиме муабет за мобингот и за тоа колку мажите ги злоупотребуваат своите позиции. А, исто така, да не правиме муабет и за внатре во семејството. Така што, сметам дека сега жените се во транзиција. Од тој период кога не можеа ништо, до некоја иднина кога ќе можеме сè. Затоа мораме да бидеме паметни во таа еманципација и во борбата за рамноправност, всушност

...
На Балканот и понатаму жените не се изедначени со мажите ни по заработка, ни по стаж, ни по условите за работа

за своите права. Често гинеме, но мораме да одиме понатаму и никогаш да не забораваме дека сме жени - смета таа.

Манчиќ вели дека јавните личности носат голема одговорност.

Сите очи се вперени во нас. Голема е одговорноста како ќе се облечеме и како ќе седнеме, а да не зборуваме, пак, за тоа што го кажуваме. Се разбира, не може човек секогаш да се контролира, но секоја појава или интервју, праќаат некоја порака. Не само на младите, туку на мојата генерација. На мојата генерација и е потребна поддршка, бидејќи сме веќе изградени жени, уморни, болни... Тие жени што се загрозени, треба да знаат дека постои друг пат во животот и поинаков начин. И дека, всушност, е лесно да се изборите за него. Само треба да се донесе одлука. Сè е во одлуката - смета Манчиќ. ■

НЕОГРАНИЧЕНИ РАЗГОВОРИ КОН СИТЕ МРЕЖИ 4GB ИНТЕРНЕТ

ALCATEL ONETOUCH POP 3 (5)

0 денари со Mobile Go M

Најпосакуваните подароци доаѓаат од ONE!

Одберете го постепеј тарифниот модел Mobile Go M и ќе добиете:

- неограничени разговори кон сите национални мрежи
- вкупно 4 GB интернет, секој месец
- супер попуст за телефон, со можност да добиете одличен смартфон за 0 денари

За целосен преглед на цените на останатите телефони, посетете ја веб страницата www.one.mk. Понудата е достапна за сите приватни и бизнис корисници, со договор склучен на 24 месеци. Понудата е промотивна и вклучува 1 GB дополнителен интернет за тарифниот модел Mobile Go M. Понудата важи ограничен период. Количините на телефони се ограничени. Повеќе информации во Центарот за Гржа за корисници на (02) 181.

www.one.mk

ГРАД СО ДВЕ ДУШИ

Пишува | Јана Јосифоска

Берлин во декември е магичен. Го обзема претпразнично расположение, насекаде се чувствува новогодишниот и божикиниот дух, украсен е како од бајките. Празнично украсените марктови му даваат дополнителен шарм и убавина

Архитектурата на Берлин е многу разновидна. Можете да видите многу различни периоди за кратко време во центарот на градот

Па оттогаш, сè до реунификацијата на Германија во 1990 година овој објект не функционираше. Секој турист може да ја посети зградата на Рајстагот и да ужива во погледот врз целиот град од фасцинантната купола со големи, стаклени прозорци. Влезот е слободен, а единствен услов е да закажете средба онлајн.

Задолжително обиколете го и Александар плац. Некогаш бил плоштад на кој Хитлер ги одржувал своите митинзи, а денес е огромен, модерен трговски центар и голема станица, за автобуси, трамваи и за возови. Берлинската телевизиска кула е поставена тука, висока речиси 365 метри, и претставува највисокото здание во Берлин.

Метропола... Љубезни луѓе... Историја... Уметност... Зеленило и природа... Ноќен живот и слободарски дух... Овие зборови според многумина се асоцијација за прекрасната германска престолнина. Берлин. Градот на Истокот и на Западот, љубов и омраза, создавање и разурнување. Градот што е издигнат од пепелта. Градот што дише во борова шума со алтернативен животен стил. Град во кој доминираат турскиот довер, организираноста и чистотата, мултикултурализмот, лудите журки до утринските часови, град каде што може да сретнете луѓе од секое коше на светот. Едноставно, мора да го посетите.

СПОЈ НА ИСТОКОТ И НА ЗАПАДОТ

Берлин не може да се опише со едноставно наведување на атракции. Тој е нешто многу повеќе

од тоа. Има поинаква приказна од сите светски метрополи. Тоа се два града споени во еден. Ке уживате во истражувањето на разновидните катчиња на овој феноменален град во кој морате да останете најмалку една недела за да доживеете барем мал дел од берлинскиот жив дух. Фактот дека во 1945 година Берлин бил целосно урнат град, а денес е еден од најубавите главни градови, доволно кажува за упорноста на Германците да изградат модерен живот врз темелите на минатото. Берлин е еден од најмладите европски градови, основан во 12 век. Низ него поминува реката Шпре. Се претпоставува дека името Берлин потекнува од стар збор за мочуриште.

Она што најмногу ги интригира посетителите на Берлин е приказната за Берлинскиот сид. Подигнат како жичена огра-

Фактот дека во 1945 година Берлин бил целосно урнат град, а денес е еден од најубавите главни градови, доволно кажува за упорноста на Германците да изградат модерен живот врз темелите на минатото

да во 1961 година, сè до 1989 е зајакнуван и унапредуван. Во текот на неговото постоење имало 5.000 успешни пребегнувања во Западниот дел, но и многу жртви кои несреќно завршиле. Некогашниот симбол на Студената војна, кој ги поделил државата и градот на капитализам и на комунизам, е подигнат за една единствена ноќ, во должина од 160 километри. Денес од сидот е останат само еден мал дел кој е претворен во галерија на графити – Ист сајд галери, насликан од уметници од целиот свет. И по уривањето на сидот, поделбата на градот и понатаму се чувствува на необичен начин. Графити, клубови, андерграунд движење и слободарски дух од една страна, а среденост, чисти улици, мирни паркови и популарната градска авенија Курфурштендам, позната како „Ку-дам“, налик на Елисејските полиња во Париз со брендиранни продавници, од друга страна. Град со две души...

Друга атракција поврзана со периодот на Берлинскиот сид е најпознатото место „Чекпоинт Чарли“, кое претставувало некој вид на граничен премин, исклучиво за странци, од американскиот во советскиот сектор. Денес на оваа точка стои поранешната царинска куќичка и големи рекламни табии со фотографии на руски и на американски војници.

Архитектурата на Берлин е многу разновидна. Можете да видите многу различни историски периоди за кратко време во центарот на градот, од неколку средновековни градби во близина на плоштадот Александар Плац, до ултрамодерни конструкции од стакла и од челик на Потсдамер плац. Најдобро е да ја започнете обиколката од овој плоштад, бидејќи ја претставува преродбата на Берлин. Многу градби на него се дело на најдобрите европски архитекти. Некогашниот пуст дел на градот каде што се наоѓал Берлинскиот сид, сега е повторно жив и полн со трговски центри, фирми, продавници и ресторани. Посебен впечаток остава ултрамодерната галерија „Сони“. Секој февруари на овој

плоштад се одржува познатиот меѓународен филмски фестивал „Берлинале“. Со традиција од 60 години, претставува една од главните светски филмски манифестации.

Во близина се наоѓа еден од најкарактеристичните симболи на градот, Бранденбуршката порта. Оваа неокласична триумфална порта е изградена во 18 век, а лоцирана е во западниот дел на градскиот центар. На само неколку минути пеш од Бранденбуршката порта се наоѓа зградата на Парламентот. Почнал со работа во 1894 година, но по доаѓањето на Хитлер на чело на германската држава, во 1933 година, зградата била уништена од подметнат пожар.

БЕРЛИН ВО ДЕКЕМВРИ - ПРАЗНИЧНА БАЈКА

Берлин во декември е магичен. Го обзема претпразнично расположение, насекаде се чувствува новогодишниот и божикиниот дух, украсен е како од бајките. Празнично украсените марктови му даваат дополнителен шарм и убавина. Не пропуштајте да прошетате по булеварот „Унтер ден линден“ – Под липите, кој го добил името по ова мирисливо дрво. Тука се наоѓа познатиот хотел „Адлон“. Оваа улица посебно се осветлува за Божиќ. На 220 липи, помеѓу Бранденбуршката капија и универзитетот „Хумболт“, се распоредени божикини светилки. Во историскиот дел на Берлин се наоѓа и најубавиот плоштад, плоштадот Жандарменмаркт, чие неговото име потекнува од гарнизонот на жандармеријата која тука била стационирана во 18 век. На Жандарменмаркт е класично убаво и за Божиќ. Насекаде се наоѓаат украсени дрвени тезги со јадење и пиење, но и со разни дребулии. Ке видите само насмеани и среќни лица, кои заедно со предновогодишната атмосфера создаваат магија. За крај, ако не пробате од прекрасните чоколадни колачи и од кафето во некоја од традиционалните чоколатерии, исто како да не сте биле во Берлин. ■

ТРЕНД

НАЈУБАВИТЕ ЗИМСКИ МИНИ-ЗДОЛНИШТА

Мини-здолништата се во фокусот оваа сезона

Постојат неколку начини на кои може да ги носите мини-здолништата во овие студени денови. Најважно е да пронајдете модел што ви одговара, а кој е изработен од квалитетни материјали, како волна, сомот и кожа.

Треба да знаете како да ги комбинирате здолништата за да постигнете топол и многу модерен изглед.

ЗДОЛНИШТЕ ОД АНТИЛОП СО КОПЧИЊА

Овој модел ја одбележува сезоната. Здолништето од антилоп е универзално, може да се носи во сите сезони – од летни до зимски. Најголем предизвик за комбинирање претставува токму во зимските месеци, кога може да се носи со парчиња со различен материјал и структура. Кожа, крзно, свила, памук, сè е дозволено.

КОЖЕНО ЗДОЛНИШТЕ

Освен што е топло, ова здолниште е многу трендовско и шик. Одберете неутрална нијанса како кафена, црна или бордо и носете го со бела кошула. На крај додајте чевли со високи потпетици и бидете сигурни дека сте одбрале добра зимска комбинација.

АТРАКТИВНО

КАРИРАНО ЗДОЛНИШТЕ

Вечното карирано здолниште. Тоа никогаш не излегува од мода и мора да се најде во вашиот орман.

АСИМЕТРИЧНО ЗДОЛНИШТЕ

Здолниште со асиметричен крој е вистински хит оваа зима. Таквото здолниште е доволно впечатливо само по себе и се комбинира со многу едноставни парчиња.

ЗДОЛНИШТЕ ОД СОМОТ СО КАРНЕРИ

Едноставно здолниште украсено со детали како карнери, метални копчиња и големи штепови. Во зависност од другите парчиња гардерба, може да се носи и за дневни и за вечерни излегувања.

ЗДОЛНИШТЕ СО ЕФЕКТЕН ДЕЗЕН

Златни и сребрени детали, светки, мониста. Вистинска кралица на гламурот.

БАЛОН-ЗДОЛНИШТЕ

Здолниште со голем волумен ќе ја издолжи секоја фигура и акцентот ќе биде на нозете.

Подготвил: Д.М.Б.

МАРИЈА ШАРАПОВА

Целосно име:

Марија
Јуриевна
Шарапова

Родена:

19 април
1987 година
(28 години)
Њаган, Сибир,
Русија

Живее во:

Брадентон,
Флорида, САД

Професија:

тенисерка

Игра со:

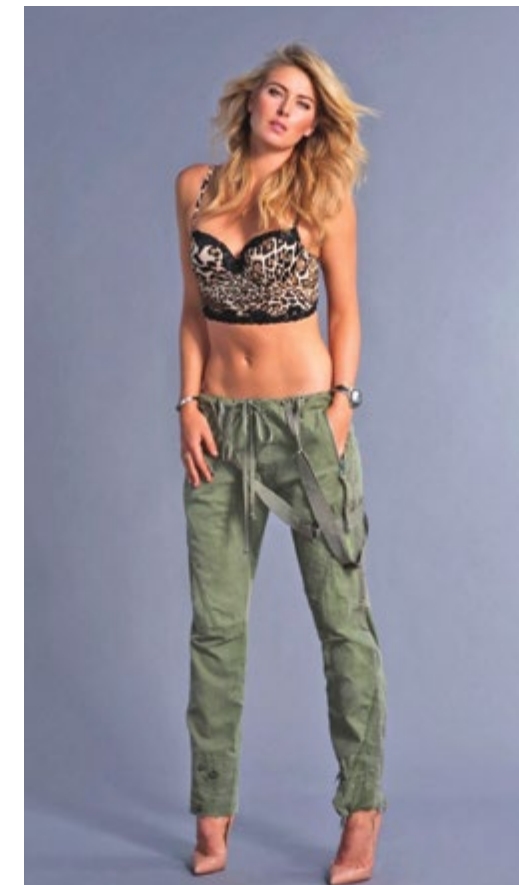
- десна рака
- двораќ бекхенд

Марија Шарапова е руска тенисерка. Има освоено пет гран-слем турнира во поединечна конкуренција. Во 2004 година, на седумнаесетгодишна возраст го освои првиот гран-слем, Вимблдон. Потоа го освои Отвореното тениско првенство на САД во 2006 година, Отвореното тениско првенство на Австра-

лија во 2008 година и Ролан Гарос во 2012 година и во 2014 година. Во јули 2008 година, Шарапова се најде на првото место на листата на најплатени спортисти. Таа важи за една од најдобрите тенисерки во светот, но покрај тоа се занимава и со манекенство и е амбасадорка на добра волја на Обединетите нации. ■

Цитати:

- „Лесно може да ме импресионираат луѓето. Не ми треба некоја раскошна забава за да бидам среќна. Ми требаат само добри пријатели, добра храна и добра забава. Среќна сум. Задоволна сум. Исполнета сум.“
- „Сè уште ги сакам работите за кои не треба да се плати. Одењето на плажа и друштвото со петмина од пријателите и добро поминатото време ми значат многу повеќе отколку да излезам и да потрошам стотици долари.“
- „Сакам чантите и чевлите да ми бидат стилски, но и повеќе наменски. Често патувам, па ми треба чанта доволно голема да собере сè што ми треба и да одговара и со фустан и со панталони или фармерки.“

Преод | Ана Цвешаноска

Спектакуларен
ДИГИТАЛЕН БИЛБОРД

ПРВ ИНТЕРАКТИВЕН OUTDOOR МЕДИУМ ВО МАКЕДОНИЈА

на Плоштад Македонија, Скопје

00389 2 3100010
office@mediacity.mk
www.mediacity.mk

лабораторија **avicena** СПЕЦИЈАЛИСТИЧКА ДИЈАГНОСТИЧКА ЛАБОРАТОРИЈА

Совршенството ни е во крвта

- БОЛКИ ВО СТОМАКОТ • ПОДУЕНОСТ • ЗАПЕК • ПРОЛИВИ
- ГЛАВОБОЛКИ, МИГРЕНА • БОЛКИ ВО ЗГЛОБОВИ
- КОЖНИ ПРОМЕНИ • ХРОНИЧНА ПРЕКУМЕРНА ТЕЖИНА

ДАЛИ ПРИЧИНАТА ЗА ВАШИОТ ПРОБЛЕМ Е **ИНТОЛЕРАНЦИЈА НА ХРАНА?**

Понекогаш, одредени лица имаат невообичаена реакција кон одредена храна или состојка од храна!

- ✓ ТЕСТ СО КОЈ СЕ ОДРЕДУВА МОЖНА ИНТОЛЕРАНЦИЈА НА ПРЕКУ 90 ВИДОВИ ХРАНА ИЛИ СОСТОЈКИ ОД ХРАНА ОДЕДНАШ!
- ✓ ЦЕЛОСНО ИСЧЕЗНУВАЊЕ НА СИМПТОМИТЕ И ПОДОБРУВАЊЕ НА ЗДРАВСТВЕНАТА СОСТОЈБА ПО ДИЕТА БАЗИРАНА НА РЕЗУЛТАТ ОД ТЕСТ ЗА ИНТОЛЕРАНЦИЈА.

Локација 1 - Комплекс Македонија (спроти Алумина)
Бул. 8 Септември бр. 2, Лок. 1, 1000 Скопје
тел: 02/3179 001, 075 211 406; факс: 02/3177 130; e-mail: lab@avicenalab.com.mk

Локација 2 - нас. Аеродром
Бул. Јане Сандански бр. 7, Лок. 4, 1000 Скопје
тел: 02/24 77 345; факс: 02/24 77 347; e-mail: lab2@avicenalab.com.mk

www.avicenalab.com.mk

УРЕДУВАЊЕ НА ДЕТСКАТА СОБА

Детската соба, освен што е место каде што децата играат, учат или спијат, претставува и место во кое, кога ќе станат свесни за себе, сакаат да ги изразат сопствената личност и интереси. Затоа детската соба треба да се организира така за да ги изразува личните афинитети на детето.

Основни елементи во опремувањето на детската соба се креветот, плакарите, полиците и работната маса за учениците. Дobar кревет и квалитетен душек се еднакво битни работи што овозможуваат здраво и удобно спиење, без разлика на фактот дека децата немаат голема тежина, па не создаваат голем притисок на душекот. Кој вид кревет е соодветен за детската соба зависи од димензиите, како и од тоа дали детската соба е наменета за едно или за две деца. Изборот, главно, се сведува на посебен кревет за едно лице, кревет на кат и кревет со фиока во која е сместен друг кревет. Во сите опции добро е да се постави до креветот мала комода за да може детето да стави ламба, книга или пијалак што го консумира ноќе.

Фотелјата би требало да биде задолжителен елемент, особено во собите на помалите деца, за родителот да може да разговара со детето, не пречејќи му додека лежи на креветот. Особено важно е да се овозможи доволен простор на подот за непречена игра и активност. Задолжителен елемент во собата на ученикот е работната маса. Најдобро е да се смести така за да се овозможи доаѓање на природна светлина од лева страна (со исклучок ако детето е левучар). Детската соба може да биде уредена во различни стилови и бои, но настојувајте секогаш да бидат усогласени со желбите на детето. Многу е важно тоа да се чувствува сигурно и отпуштено во својата соба, па затоа вклучете го и детето во уредувањето на собата, доколку тоа го дозволува неговата возраст. ■

НЕ ДАВАЈТЕ ИМ СЛАТКИ НА МИЛЕНИЧИЊАТА

Екстремно ниската температура е честа причина за влошување на здравствената состојба на животните, особено на миленичињата, кои во текот на денот претрпуваат големи разлики во температурата (од +25 до -15 Целзиусови степени)

Сопствениците треба да знаат дека новогодишните и божикните празници се исклучително стресни за домашните миленичиња. Затоа од големо значење е почитувањето на основните правила за одржување на биолошкиот ритам. Сопствениците не треба да отстапуваат од дневните навики на миленичето, но треба да избегнуваат долги прошетки. Миленичето треба да јаде во определеното време. Не треба да му ги нарушувате мирот и спокојството.

Во просториите каде што има поголема зачаденост од цигари постои голема веројатност

миленичето да доживее никотинско труење затоа што поради брзиот метаболизам и неговата релативно мала телесна маса сите биохемиски процеси се побрзи во однос на човечките.

Одбегнувајте да го храните со оброци од празничните гозби. Отпадоците од обилните јадења го зголемуваат ризикот за воспаленија на stomакот. Алкохолот, чоколадите и слатките се опасни - миленичињата воопшто не треба да ги јадат.

Обезбедете им сигурно место од пиротехничките материјали бидејќи петардите често се причина за стрес. ■

АФРИКАНСКА ТЕМЈАНУШКА

Африканската темјанушка со сомотски листови и со нежни, свилени цветови цвета преку целата година и е една од омилените домашни билки

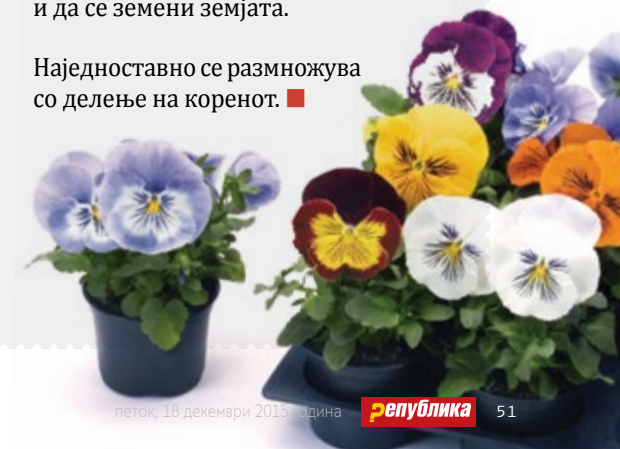
Тие растат десетина сантиметри над земјата, изворната боја е темносина, а хибридите може да бидат розови, бели, црвени, циклама и повеќебојни.

Ќе одговара умерено топло место. Не поднесува нагла температурна разлика. Најмногу сака да биде покрај прозорец, заштитена од директно сонце. Во зима, ако саксијата ви е на прозорец, пожелно е под неа да има стиропор.

Додека цвета, земјата треба да биде умерено влажна, а се залива со отстојана вода. Најдобро е водата да биде во подметнувачот и таму да стои половина час, а потоа остатокот од водата се фрла. Кога ќе почне да цвета, треба да се намали заливањето со вода, но не смеете да дозволите сосема да се исуши.

Се прихранува еднаш месечно со хумусно органско ѓубриво за цветање. Правот од листовите се чисти со мека сува четка. Ако е земјата постојано влажна, нема да добие доволно кислород и на крај ќе овене. Ако почне да вене, треба да се извади од саксија и да се замени земјата.

Наједноставно се размножува со делење на коренот. ■

КОМПАНИЈАТА „СЕНХЕЈЗЕР“ СНАПРАВИ СЛУШАЛКИ ШТО ЧИНАТ 55.000 ЕВРА

Компанијата „Сенхејзер“ направи најскапи **слушалки** на свет, кои ќе им бидат достапни само на најбогатите аудиофили. Цената на овие слушалки изнесува 55.000 долари.

Инженерите на „Сенхејзер“ во 1991 година ги претставија тогаш најдобрите слушалки на светот. „Орпхеус ХЕ90“ се продавале за 16.000 долари. Денес може да се купат на „И-бај“ и за двојно повисока цена.

Сега истата компанија решила да претстави уште поквалитетен наследник, но со уште „подобра“ цена. Новите слушалки „орпхеус“ ќе чинат дури 55.000 долари, а ќе може да се купат в година.

„Сенхејзер“ таквата цена ја оправдува со тоа што го претставуваат тие, а тоа е врвна технологија и висина на квалитет, кои се мерило за сите други што прават слушалки. Од компанијата велат дека речиси 10 години работеле на модернизација и на усовршување на овие електростатички слушалки, а секој чифт рачно ќе се произведе во Германија.

Овие слушалки се вистинско уметничко дело, но место дрвено, сега доаѓаат во мермерно кукиште, кое е набавено од италијанскиот град Карара. Слушалките се состојат од дури 6.000 делови, кои се посебно одбирани за да овозможат најдобро аудиоискуство.

Слушалките со дизајнот потсетуваат на оригиналните, но сега се помодерни, а „Сенхејзер“ наведува распон од 8Кх до КХз со дисторзија на звук од 0,01 процент.

„ВОЛВО“ ГО ПРЕТСТАВИ НОВИОТ МОДЕЛ „С 90“

Шведската автомобилска компанија за производство на луксузни автомобили, „Волво“, на домашен терен го претстави долгоочекуваниот наследник на стариот модел „С 80“

НОВАТА ПЕРЈАНИЦА НА „ВОЛВО“

Подготви |
Бојан Момировски

По неодамнешното претставување на урбаниот теренец „икс Ц 90“, компанијата „Волво“ пред публиката во Гетеборг се претстави и со новиот модел „С 90“.

На фотографиите најдобро може да се види безрезервната посветеност на дизајнерите при креирањето на многу атрактивната триволуменска каросерија на лимузината која е подолга и поширока од пензионираниот претходник „С 80“. Предната страна на шведскиот автомобил го карактеризираат вградените ЛЕД светилки, кои за

првпат „Волво“ ги искористи во споменатиот модел „икс Ц 90“. Технологијата ЛЕД го пронајде своето место и во изведбата на задните светилки кои се обликувани во буквата „С“.

Во веќе препознатливиот скандинавски минималистички стил, без премногу додатоци и копиња во внатрешноста, целата внатрешност е конципирана по примерот на добро познатиот урбан теренец, а меѓу последните крикови на технологијата во „Волво“ спаѓаат и мултимедијалниот систем и дигиталната инструментална табла, кои одлично се вклопуваат во целиот ентериер.

Моделот „волво С 90“ на почетокот ќе се нуди со три бензиски мотори во кои спаѓаат дволитарскиот Т6 турбомотор на кој ќе му асистира и механички компресор, Т5 мотор, и Т8 твин-мотор кој ќе се нуди во хибридниот модел. Деталите и техничките спецификации сè уште не се објавени.

Еден од најмодерните сигурносни системи, кој во моделот „С 90“ ќе се нуди во сервиска опрема, е и системот „Пилот асист“, кој до брзина не поголема од 130 километри на час ќе се грижи и ќе му помага на возачот да ги задржи траекторијата на движење и оптималниот правец. Во овој автомобил ќе се вградува и системот од најновата генерација за автоматско кочење во случај на согледување поголеми животни на патот.

Идејата на производителот е во прилично конзервативниот сегмент да понуди нешто сосема ново и во тоа комплетно успеа.

Светската премиера на новиот модел „волво С 90“ ќе се одржи на Саемот за автомобили во Детроит во јануари.

ЦЕЛТА Е ОСВОЈУВАЊЕ НА ЛИГАТА НА ШАМПИОНИТЕ

Разговараше | **Бојан Момировски**
Фото | **Александар Ивановски**

Македонската ракометарка Сара Ристовска, која е член на македонскиот шампион ЖРК Вардар, и репрезентативка на Македонија, иако доста млада, има доверба од клубот и од стручниот штаб за натпреварите во Лигата на шампионите. Оваа сезона имаше одлично деби и беше прогласена за дебитант на колото во натпреварот со Хипо. Добива сè поголема минутажа, а довербата ја оправда во мечот со Митјиланд, но немаше среќа и се повреди. Сега е подготвена за враќање на терените и за остварувањето на најголемиот успех на Вардар, освојување на Лигата на шампионите.

Ова лето направи трансфер во ЖРК Вардар. Преоѓањето од Металург во Вардар предизвика лавина реакции. Како се соочи со тоа и дали доаѓањето во редовите на македонскиот шампион и лут ривал е вистински потег за тебе во кариерата?

РИСТОВСКА: Точно е дека преминав во лутиот ривал на мојот поранешен клуб. Секако предизвика реакции во јавноста, но мислам дека сè брзо се заврши. Искрено, очекувано беше да преминам во клуб кој има поголеми амбиции, бидејќи во моментов Металург не е на исто рамниште со Вардар. Секако, на моја возраст трансферот во екипа која е во самиот европски врв е вистински потег и е добра средина за мене, за напредување во кариерата и за успех на клупски план. Јас лично го чувствувам напредокот, имам можност да играм во Лигата на шампионите и да настапувам во екипа која е составена од светски ракометни ѕвезди.

Како се снајде во новата средина и како ти помогнаа новите соиграчки, управата и стручниот штаб за што полесно да се вклопиш во екипата во која има големи светски ѕвезди?

РИСТОВСКА: Сите во тимот одлично ме прифатија. На почетокот имав проблем бидејќи имав многу трема затоа што не знаев како ќе се вклопам. Работам со врвни колешки кои поминале сè во кариерите, сè она што мене допрва ми следува со макотрпна работа. Имаме одлични услови за работа, стручниот штаб работи на високо ниво, секоја од ракометарките работи и индивидуално

со нив. Се укажува на грешките и на добрите работи. Многу може да се научи од сите во тимот, го црпам искуството што го стекнале на теренот, но и надвор од него. Со нивна помош и со дружењето ќе го изградам својот карактер и ќе станам вистински професионалец.

Играш на позиција на десно крило, а на таа позиција неприкосновена е Јованка Радичевиќ. Колку може да се научи од една од најдобрите светски ракометарки?

РИСТОВСКА: Од самиот почеток на мојата ракометна кариера, и откако веќе ја знаев мојата позиција во тимот, од самиот старт почнав да ја следам Јованка Радичевиќ. Таа е мојот идол и фаворит од најмали нозе. Ги следев речиси сите нејзини натпревари. Гледајќи ја на големите натпреварувања и се воодушевував. Вистински професионалец. Преубаво е чувството да тренираш и работиш со својот идол. Многу може да се научи од неа, секако тоа го користам и се надевам дека еден ден во кариерата ќе ја достигнам. Многу ми помага бидејќи играме на иста позиција, и уште сега можам да кажам дека сум достоинствена замена за неа.

Сè повеќе добиваш минутажа од Индира Кастратовиќ. Досега одлично ја оправдуваш довербата. Одира одличен натпревар против Митјиланд, но потоа се повреди. Кои се твоите цели за оваа сезона?

РИСТОВСКА: Работам напорно и се трудам да ги одработам тренинзите како што се бара од мене. Секако настојувам повеќе да играм и да добијам повеќе минутажа во еден натпревар. Досега сум задоволна од тоа што го одиграв, иако отсутствував околу еден месец поради повредата. Мислам дека одлично ги искористувам минутите што ми ги даде стручниот штаб. На натпреварот со Митјиланд се повредив, иако дотогаш одиграв супер натпревар и постигнав три гола. Сега се враќам на тренинзите, повредата е минато и ќе имам доволно време да бидам подготвена за втората рунда во Лигата на шампионите. Посакувам да можам да го дадам максимумот до крајот на сезоната во обид да стигнеме чекор повеќе во најелитното натпреварување.

Две години по ред Вардар игра на фајналфорот во Будимпешта. Од

разговорите со тренерот и со дел од ракометарките, целта за оваа сезона е искачување скалило погоре или можеби и самата европска титула?

РИСТОВСКА: Целта и желбите на сите во клубот од управата преку стручниот штаб и ракометарките е да се искачине еден чекор повеќе и да играме во финалето. Тренираме напорно и единствена цел ни е финалето и освојување на Лигата на шампионите. Имаме квалитет, имаме разбирање и оваа екипа има посебна хемија и тимски дух. Функционираме одлично и надвор од теренот и како што викаат, „трета среќа“ и искачување на пиедесталот во Европа.

Го следиш светското првенство во Данска кое се игра во моментов. Бројни ракометарки на Вардар играат во самата завршница. Како ги оценуваш нивните настапи и според тебе, која репрезентација досега ти остави најголем впечаток или пријатно изненадување?

РИСТОВСКА: Ги следам натпреварите на светското првенство колку што ми дозволува времето. Имаше доста изненадувања на овој шампионат од условно „помалите“ репрезентации. Тоа докажува дека нема фаворити и аутсајдери со што го прават првенството поинтересно. Секој секогаш може да победи. Репрезентацијата на Франција најмногу ја следам бидејќи играат моите колешки Амандин Лејно и Сираба Дембеле. Тие ми се фаворити за освојување на првенството иако и домаќинот Данска како и Црна Гора можат да стигнат до титулата.

На репрезентативен план, Македонија каска во место повеќе години наназад. Сега со новиот селектор и со подмладувањето на репрезентација, ти си една од главните играчи во тимот. Може ли да се очекува нашата земја да се врати на старите патеки од пред 10-15 години кога беше редовен учесник на големите натпреварувања?

РИСТОВСКА: Оваа година има доста подмладување во нашата репрезентација. Имаме нов селектор кој сака да создаде база од млади ракометарки кои понатаму за неколку години ќе го водат главниот збор во националниот состав. Треба доста работа бидејќи сите сме млади и неискусни. Имаме голема поддршка од Елена Ѓорѓиевска, која е најискусна во

репрезентацијата и нè води кон правиот пат како да се стигне до успехот. Мислам дека доколку имаме поголеми можности и повеќе натпревари и време за подготовки, би можеле да се обидеме да се вратиме на старите патеки кога Македонија беше редовен учесник на големите натпреварувања. За тоа треба голема поддршка од Федерацијата која секогаш била тука за да ни помогне. Мора да имаме повеќе собири, повеќе пријателски меѓународни натпревари пред да се одиграат едни квалификации, но ние младите сме желни да ги повториме успехите.

Следуваат неколку дена пауза и потоа на 28 декември се враќате на тренинзи за да се подготвите што подобро за вториот дел од сезоната во Лигата на шампионите. Како ќе ги поминеш слободните денови?

РИСТОВСКА: Овие десетина дена што ќе ги добиеме како одмор, не смеаме да си дозволиме да се отпуштиме. Сите сме сложни дека мора што поподготвени да ја дочекаме следната фаза. За мене нема одмор бидејќи морам поинтензивно и индивидуално да тренирам и да се вратам во формата од пред тешката повреда. Со враќањето на репрезентативките од Светското првенство влегуваме во пеколен ритам за да се стигне до посакуваната цел. Нè чекаат уште потешки натпревари со Букурешт, Будукност и со Сафехоф. Не смеам да се случи грешка на домашен терен и треба со поголема поддршка од навивачите најпрвин да се стигнеме до четвртфиналето. Претстојните празници ќе ги поминеме работно бидејќи веќе на почетокот на јануари продолжуваме во Лигата на шампионите во првиот натпревар на домашен терен со Букурешт.

На крајот од годината сме. Освен трансферот во Вардар, по што друго ќе ја паметиш годината?

РИСТОВСКА: Освен трансферот што го направив во Вардар, за одбележување е тоа што бев прогласена за најдобар дебитант во Лигата на шампионите во натпреварот против Хипо оваа сезона во Лигата на шампионите. Летово учествувавме на Младинското светско првенство во Шпанија и, со малку повеќе среќа, можеше да ја поминеме и групната фаза. Сите сме поискусни за едно големо натпреварување и се надевам дека тоа ќе го искористиме во настапите за сениорската репрезентација. ■

За мене нема одмор бидејќи морам поинтензивно и индивидуално да тренирам и да се вратам во формата од пред тешката повреда. Со враќањето на репрезентативките од Светското првенство влегуваме во пеколен ритам за да се стигне до посакуваната цел. Нè чекаат уште потешки натпревари со Букурешт, Будукност и со Сафехоф

РУСТИЧНА ПИТА СО ЧЕРИ ДОМАТИ И СО БЕШАМЕЛ

СОСТОЈКИ:

За тестото ќе ви треба:

- 300 грама брашно
- 200 мл млеко
- 2 лажици павлака за готвење
- 1/4 лажичка сол
- 1/4 лажичка содабикарбона

За бешамел ќе ви треба:

- 25 грама путер
- 25 грама брашно
- 150 мл млеко
- 100 мл павлака за готвење
- една рака рендан пармезан

Ќе ви треба и:

- 500 грама чери домати
- 2 чешниња лук
- маслиново масло
- сол и црн пипер

ПОДГОТОВКА:

- Во еден сад замесете го тестото. Оставете го да одмори 30 минути.
- Додека тестото одмора, чери доматице исечкајте ги на половина и динстувајте ги во тава со маслиново масло додека не испари течноста.
- Зачинате со сол и со црн пипер и додајте го лукчето ситно исечкано.
- Во тенџере ставете го путерот. Кога ќе ја промени бојата додајте го брашното, запржете го и додајте ги млекото и павлаквата за готвење.
- Додајте една рака рендан пармезан и сол и црн пипер. Промешајте убаво за да се соедини и тргнете го настрана.
- Тестото расукајте го во димензии за тавата, но краевите да висат надвор. Врз тестото нанесете слој чери домати, потоа бешамелот и преклопете ги краевите.
- Печете 25 минути на 200 степени.
- Ако немате чери домати, може питата да ја подготвите со обични домати исечкани на парчиња.

**GOOD
NATURE**

МЕДИЦИНСКИ ЧАЕВИ ПРЕМИУМ

Палетата на медицинските чаеви Премиум опфаќа производи, билни мешавини, за подобрување на различните состојби на организмот. Сите производи се изготвени по рецептури кои се внимателно одбрани и за чие дејство постојат податоци во традиционалната медицина, но и во современата фитотерапија.

Широкиот спектар на индикациски подрачја кои се опфатени со медицинските чаеви Премиум овозможува тие да бидат избор за сите кои ќе одлучат да користат чајни мешавини за свое подобро здравје. Чаевите се спакувани на практичен начин, во теглички, што воедно постапката за нивно приготвување ја прави многу едноставна.

Повеќе информации за палетата на медицински чаеви Премиум можете да најдете на:
www.goodnature.mk

**АЛКАЛОИД
СКОПЈЕ**

Здравјејте пред сè
www.alkaloid.com.mk

#ВИСТИНСКОТЕМНО

WWW.ZLATENDAB.COM.MK